

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Megfigyelések.

Budapest, szeptember 16.

(v.) Kezd már kidomborodni lassanként a választási mozgalom karaktere. Van ebben a karakterben egy megnyugtató s egy nyugtalanító vonás. Az elsőnek szívből örülünk, az utóbbit fájlaljuk és rösteljük. A megnyugtató vonás az, hogy hatósági erőszakról panasz sehonnan sem hallatszik. A nyugtalanító ellenben az, hogy igen sok helyütt — sajna, a főváros olyik kerületében is — félreismerhetetlenül folyik az őszinte itatás és a burkolt vesztegetés.

A kormánynek törvénytisztelete fényesen fog kikerülni a választási hadjáratból. Ennyit egész bizonyossággal meg lehet már jósolni. Ha négyszáztizenhárom választókerület politikai tusája közben, amelyre a vádaskodásnak természeténél fogva mindig hajlandó ellenzéki közvélemény Argus-szeme gyanakodva tekint, egyetlen panasz sem hangzott eddig fel; ha a Kárpátok és az Adria közt nem akadt egyetlen ellenzéki jelölt sem, aki fölajdult volna a hatóságoknak a politikai meggyőződések szabad megnyilatkozásán ejtett sérelme miatt; ha országszerte egyetlen ponton sem támadt összeütközés a politikai jogukat védő választók és a köztisztviselők között: akkor valóban meg lehet immár állapítani, hogy a kuriai bíraskodásról szóló törvénynek az a része, amely a választások szabadságát akarta biztosítani, a kormány becsületes intenciói révén teljes mértékben érvényesül.

Itt-ott talán meglett volna a közhatalom letéteményeseiben a hajlandóság a régi stílus folytatására; de ezt a hajlandóságot meddőségre kárhoztatta, leszerelte a kormány megtorló szigorától való félelem. Tudják az országban, hogy Széll Kálmán a becsületét kötötte a kormányzati presszió feltétlen kiirtásához; s tudják jól azt is,

hogy a miniszterelnök a politikai morál kérdéseiben s az alkotmányosságnak a hatalmi erőszak salakjától való megtisztítása tekintetében nem érti a tréfát. Ezen a ponton a reform tehát bevált. S be fog válni kétség-telenül magának a választási aktusnak szabad lefolyása tekintetében is, noha ezen a ponton a cselekvés joga és a felelőség nem a kormánynál, nem a helyi hatóságoknál, hanem a választási elnököknél van. Itt a törvénynek szigorú büntetőjogi szankciói nyújtják a megnyugtatót. A választási elnök fél-lábalával ugyszólván a fogházban van. Tévé-deseiért súlyos pénzbüntetés, szándékos visszaéléseiért kemény szabadságvesztés jár. Az új törvény rezsimje alatt valóban nem könnyű dolog választási elnöknek lenni. Aki e tiszt-ségre vállalkozik, annak alapos jogi tudást nagy tekintéllyel és feltétlen lélekjelenléttel kell egyesítenie. Csakis ezekkel a tulajdonságokkal felvértezett kerülheti el az összeütközést a törvény szigorával. Ilyen körülmények közt biz-vást fölfelethet, hogy a központi választmá-nyok mindenütt rátermett embereket fognak választási elnökökül kiszemelni, akikben meg-van a tudás is, az akarat is a választási aktus szabad lefolyásának biztosítására. Így hát teljes megnyugvással tekinthetünk érész-ben a választások elé. A választók akaratának megnyilatkozása számára a teljes szabadság biztosítva van az egész vonalon. Az az idő, mikor a jegyzők a választók tömegét fölhaj-tották, mint egy csúrhét, mikor a főszolgab-írák lelketlen vexációkkal hódították el az ellenzéki jelöltek mellől a szavazatokat s mikor olyik választási elnök megethette azt, hogy katonasággal vette körül a szavazó-helyiséget s az ellenzéki választók mellének szegeztette a kirendelt karhatalom szuronyait: ez a gyászos, csufos idő úgy elmúlt, mintha egy évszázad választana el minket tőle. A közönség hálásan tapasztalja ezeket. Élvezi s megbecsüli az új szabadságot, amelytől —

erősen hiszszük — nagyot fog lendülni a parlament tekintélye.

Ami baj mutatkozik, az nem felülről ered, hanem alulról. Hol a választók a hibá-sak, hol a jelölt, hol amazok is, emez is. Bi-zony, mi türes tagadás, sok helyütt isznak és vesztegetnek. Az erőszak elmúlt, a kor-rupció még fönmaradt. Iszap hullámai nem hömpölyögnek olyan széles mederben, mint azelőtt, de annyit már most is mondhatni, hogy a fertőt a kuriai bíraskodásról szóló törvény nem csapolta le egészen. Preventív hatásnak a törvény nem bizonyult. Most már csak az az egy remény él még bennünk, hogy a Kuria jogszolgáltatásának szigorúsága révén bekövetkezik legalább utólag a példás elrettentés.

Az ivásra és a vesztegetésre kiszabott törvényes tilalmat nem veszik mindenütt ko-molyan. A korrupció édes megszokottsága némely helyen erősebbnek bizonyul a törvény büntető rendelkezéseitől való félelemnél. Akik-nek érdekükben áll, hogy továbbra is folyjon a bor és a pénz, száféle módot eszelnek ki a tilalom kijátszására. Vannak kerületek, ahol a jelölt attól fél, hogy a távolabb falvakból a szavazás színhelyére nem tudja behozni a választókat, ha nem tartja bennük alkohollal a lelket s ha anyagi előny nyújtásával vagy ígéréssel nem nyeri meg őket kényelem-szeretetük lebirására. Másfelől akadnak obsku-rus jelöltek, kiknek a múltjában semmiféle jogcim a választók bizalmára nem található. Ezek aztán megtoldják ambíciójukat a régi mód szerint üzött visszaéléseknek agyafurtabb formái-val. Azt hiszik, megkerülik a törvényt, ha nem olvassák le a bankót a megvásárolt választó ke-zébe, hanem más uton csuszaltják azt a zsebébe. Olyik árukat rendel foglalóval, melyeket per-se sohasem kell szállítani; olyik kölcsönt ad, melyet persze sohasem kell visszafizetni; olyik munkát rendel meg, melyet persze so-hasem kell teljesíteni. Az itatásnak is meg-

TÁRCA.

A jótett jutalma.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Írta: Montjoyeux.

Csaknem egy esztendeje mult már, hogy Michelt, mint a szülők részéről elfogadott kéro-t mutatták be Germaine Sierroz kisasszonynak, egy gazdag gyujtó és régiségkereskedő leányának. De noha a fiatalember állása és karaktere minden-képpen megfelelt a szülőknek s azonkívül az ifju örököső hajlandóságáról is egészen bizonyos volt, még sem mutatták be még mint hivatalos völegényt a családnak. Már-már hosszadalmasnak is tetszett Michelnak ez az állapot, amikor végre levelet kapott Sierroz urtól, aki ebédre hívta meg, hogy a dolognak egyszer már a végére járjanak. „Majd megismerkedik a nagybátyám-mal, két öreg kuzinommal, Hágából való van Broc-okkal és talán a florenci Muzzok-kal is!” — fejezte be levelét Sierroz ur.

Érthető, hogy Michel már jóval a kituzott idő előtt s jókedvűen, akár az iskolásfiu, sietett erre a döntő ebédre. Germaine esinosabbnak tetszett neki, mint valaha s olyan ravasz mosolyal jött elébe, amely hihetetlenül sokat jelentőnek látszott. Aggodalmat, de egyszersmind örömet is keltett benne. Érezte, hogy ez a bájos terem-tés az övé lesz, hogy karjaiba foghatja, az izlése szerint alakíthatja, ujjalakíthatja, hogy csak az ő kedvére való legyen. De mégis, mintha a leány szemében olyan pillantást

vett volna észre, amely az ő részéről is hasonló megadást várt el. „Várj csak, fiam” — mondotta ez a pillantás — „ugyanesak esalódo, ha azt hiszed, hogy dirigálsz majd nekem!”... Az asztalhoz vezette a leányt s ezen a kis uton boldogan érezhette, hogy remeg a karján, mámorosan gondolt arra, hogy Germaine az ő asszonyá-nak érzi magát, a ki ura és parancsolója érinté-sére is megremeg már.

Az ebéd már a levesnél vidám lett. Semmi sem zavarta a harmonikus családi képet. Mindenki tudta, hogy miről van szó és mindenki úgy vélekedett, hogy a szokásos üdvözlésekkel ráér a pesenyéig, vagy akár a esemegéig is. A beszélgetés csakhamar az üzleti ügyekre fordult. Gyakran emlegették a rossz idöket, arról beszéltek, hogy a pénz milyen kevés most, milyen borzasztó erőfeszítéseket kell elkövetni, hogy a legszükségesebb előkerüljön, milyen kétségbeesztő kuporgatással lehet csak elérni, hogy az ember öreg napjaira egy kis nyugalmat élvezhessen. Ez a esveges bizonyára kissé különös volt e millio-mosnépség között.

— Es mégis — jegyezte meg elérzékenyül-ten a jóvendöbéli após — ernék-e valamit, ha csak magunkért dolgoznánk, ha nem törödnénk a nyomorral, amely mindenfelől környez bennünket?

— Ah, — szökött közbe van Broc — ha mindazokra gondolunk, akiknek ebben a pillan-atban nincs betevő falatjuk, akkor nagyon is meg lehetünk elégedve azzal a kevéssel, amivel bírnak.

— Ami engem illet — folytatta Sierroz ur — be kell vallanom, hogy nem tudok egy szeren-ceslén embernek a szemébe nézni. Le vagyok

nyügözve, kell, hogy jót eszelekedjem. Es mond-hatok akármit, ez szerencsét hoz!... Jó ma-gamnak is, amint itt láttok, három, vagy négy esztendővel eselőtt...

— Ah édes apuskám — esvegett közbe Germaine édesen — ugy-e a te szegény asszo-nyodról van szó a Lepic-utából?

— Igen, leánykám.

— Micsoda szegény asszonyról van szó? — kíváncsiságot mindenki.

— Istenem, hisz nem valami nagy dolog, de el lehet mondani csak éppen annak a bebizonyi-tására, hogy milyen gyakran vagyunk annélkül, hogy tudnánk róla, ugyszólván a végzet eszkö-zei... Képzéljétek csak el, hát egy napon megyek a Lepic-után. Csak egy minden cél nélkül téve-lyegtem. Tudjátok, hogy egy gyujtóre nézve semminek sincs nagyobb fontossága a véletlen-ségnél. Tehát megyek fölfelé a Lepic-után, amikor a tulsó oldalon egy kapu mellett megpillantok hirtelen egy még elég fiatal asszonyt gyászban s olyan fájdalmas arccal, hogy a szívem szorult össze. Sovány volt, a szeme beesett, a ruhája el-nyűtt s amint odatámaszkodott a kapuhoz, lát-szott, hogy nem tud megállani a lábán s közel van az összerokadáshoz. Hitemre, egy pillanatra sem hobbortam, hanem átmentem az uton s meg-szóltottam. Alig választott eleinte valamit, de olyan szeliden szököttam hozzá, olyan rokonérzés-sel érdeklödtem iránta, hogy végre kiöntötte a szívét. Elmondta, hogy özvegy s nincs semmije, cökmökjät lassankint eladogatta, de koldulni nem tud s ott állt a kapunál s ott állhatott volna akár ité-letnapig, de semmibez sem tudott volna fogni... El tudjátok-e ezt képzelní magatoknak? Szívetfacsaró jelenet volt. De mit kell tenni, az volt a kérdés.

van a maga új módszere. Azelőtt a jelölt számlájára írták az orgiák költségeit. Most az ügyes jelölt ügyes kortesei készpénzzel fizetik ki a kontókat, mintha a maguk jószándólag védélennek meg barátait. Jelöltek és választók abban a buta csalódásban élnek, hogy majd nem derül ki a turpisság. Ravaszabbak akarnak lenni a törvénnyel, leleményesebbek a Kuriánál. Amit ők elrejtnek, azt felfedezhetetlennek vélik. Vagy azt hiszik talán, hogy az egész törvény csupán szemfényvesztés okáért készült? Pedig láthatnák, hogy a kormány komolyan veszi a törvényt, mert sem nem gyakorolja, sem nem tűri a hatósági erőszakot. De ők nyilván együgyűen naivnak nézik a kormány visekedését. A hatalom nem tud járni a törvény eszén, majd tulajának rajta ők. Egy kis fifikával — így gondolják — meglehet mindent csinálni. És csinálják a régi disznóságokat ravaszul, de ügyetlenül.

Majd megjárják, annyi bizonyos. A Kuria eleget öcködött a választási bíraskodástól. De ha már reátukmálta a törvény ezt a terhet, akkor becsülettel csak egy módon juthat ki a csávából. Ha a szigornak lehető legnagyobb mértékét alkalmazza. Megjárják hát az ivók és az itatók, a vesztegetők és a vesztegetettek. Alkujuk tárgyát, a szennyes mandátumot, kegyetlen kézzel fogja szétlépni a Kuria; a korrupció gyógyíthatatlan betegeit pedig a közvélemény kárörvendő gunyhahotája fogja a tömlőbe bekisérni.

BELFÖLD.

Az autonóm vámtarifa. Bécsből táviratoznak: Az autonóm vámtarifa revíziója tárgyában folyt és júliusban félbeszakított tárgyalásokat ma a kereskedelmi minisztériumban *Sibirai* osztályfőnök elnöklete alatt mind a két kormány képviselőinek jelenlétében újra megkezdtek. A tárgyalások valószínűleg hosszabb időt vesznek igénybe.

Hegedűs Sándor Kolozsvárt. Mint Kolozsvárról táviratozunk, a választói közt időző Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter ma délelőtt több külföldiséget és számos látogatót fogadott, majd maga tett néhány látogatást. Délután több intézelet látogatott meg, azután a határi személyvonattal Bánffyhunyadra utazott, hol pár órát töltött *Gyarmathy* Zsigmondnál és az éjjeli gyorsvonattal visszatért a fővárosba. — A miniszter beszéde városszerte pártkülönbőség nélkül nagy hatást tett. Hegedűs Sándor miniszter titléte alatt számos

Nem állottam szemben koldussal, akinek két soubt, vagy akár többet is adhattam volna. Kétségbeesetten, amiért olyan borzasztó helyzetbe jutottam, hogy nem segíthetek azon a szegény asszonyon, már-már távozni akartam, amikor az a gondolatom támadt szerencsére, hogy megkérdezzem: „Es mi volt az ura?” Zokogva felelt: „Művész... azaz, műtárgyakkal, képekkel bibelődött...” Arra már részletek felől kérdezősködtem. Elmondta, hogy már mindent eladott. „De egy-két apróság csak akad még valami zugsokában?” — faggattam tovább. És sok rábeszéléssel végre elértem, hogy a lakásába vitt. Ah, gyermekeim, micsoda hely volt az! Semmi, éppenséggel semmi sem volt már benne. A falak csupaszok, butornak se híre, se hamva, éppen csak egy vetetlen ágy. Mit kezdjen az ember az ilyen nyomorúsággal szemben? ... Amikor már éppen el akartam menni, mondja az asszony: „Látja, itt van egy vászon ebben a skatulyában, de semmi értéke sem lehet, mert az uram csak a rájárat adta el. Bizonyosan senkinek sem kellett a kép...” Felkapom a skatulyát, kinyitom és mit látok? Egy Giulio Romanót, teljes pompájában!

— Egy Giulio Romanót? — ájldozott van Broc és Muzzo.

— Igen, egy Giulio Romanót! És találjátok el, hogy melyik volt? Egyszerűen „Kleopatra és Antonius lakomája”.

— Kleopatra lakomája?

— Igenis. És pedig pompás állapotban, hihetetlenül friss színekben... Természetesen így szóltam magamban: „Ezutal ugyancsak jól jártam. Ennek az asszonynak sejtelmé sines arról, hogy milyen kincs van a birtokában”. És rögtön ajánlatot tettem neki: „Mennyiért adná ide ezt a semmisséget? Nem vagyok gazdag, de hogy segít-

lekes és őszinte ováció tárgya volt, mert a város diszpolgárát Kolozsvár minden polgára szeretettel veszi körül.

A római konfliktus. Zágrábról táviratozzák nekünk, hogy a bán rendeletileg utasította az összes főispánokat, hogy a Szent Jeromos-intézet ügyében semmiféle tüntetést se engedjenek meg. E rendelet következtében a tegnapi bejelentett népgyűléseket betiltották. *Pázmán* rektor, a zágrábi egyetem tanára, a római intézet szervezése céljából hosszabb szabadságot kapott, rektori illetményeit Romában felfüggesztették és ő most azzal a kéréssel fordult a közoktatási osztályfőnökhöz, hogy utalványozza ki augusztusi és szeptember havi járandóságait, mert anyagi gondokkal kell küzdenie. A zágrábi érseki iroda segítette ki Pázmán pénzvárából, mert professzori fizetése még nincs folyósítva.

A zágrábi népgyűlésre vonatkozólag a külügyminisztérium félhivatalos organuma, a bécsi *Fremdenblatt* a következő kommunikét adja ki:

Aból, hogy néhány olasz lap a San Girolamo-intézet ügyében pár nappal ezelőtt tartott zágrábi népgyűléstől miként ítélt, azt kell föltenni, hogy a gyűlés leolvasásáról helytelen tudósításokat kaptak. Aból a föltevésből indulnak ugyanis ki, hogy a gyűlésen sértő nyilatkozatok hangzottak el Olaszország királya ellen. Zágrábról kapott hivatalos információk alapján most a leghatározottabban konstátálhatjuk, hogy az olasz király ő felségének a nevét azon a gyűlésen egyik szómonk sem említette.

Ez a közlemény nyilván a bán és a külügyminiszter legutóbbi értekezésének az eredménye.

A választások előtt.

Budapest, szeptember 16.

A beszámolók és programbeszédék áradatából, mely tegnap az egész ország fölött elzúgott, egyes hullámok csak ma értek ide. A legtöbb jelölés immár megtörtént s ami ezen történet, inkább csak arra való, hogy a jelöltek a kerületben megteremtett kedvező hangulatot ébren tartásák, a különböző — ezuttal ártatlanabb — kortesfogásokat elensúlyozzák.

A mozgalmakról ma érkezett hírek itt következők:

A fővárosban.

A fővárosi rendkívüli közgyűlés. A székesfőváros törvényhatósági bizottsága ma délután rendkívüli közgyűlést tartott *Márcus* József főpolgármester elnöklése mellett.

Az elnök bejelentette, hogy a mai rendkívüli közgyűlésnek tárgya: O felsége a királynak az országgyűlési képviselőket küldő törvényhatóságokhoz és városokhoz intézett meghívólevelének a kibridetése s intézkedés a választások tárgyában.

Az elnök fölhívta *Rényi* Dezső főjegyzőt, hogy a király meghívólevelét olvassa föl.

sek magán s hogy valami kisse emléket hagyjak itta látogatásom után, teljén lokerte huszonöt frankot...“ Azt hittem, hogy a nyakamba fog borulni. Gondoljátok csak meg! Huszonöt frank ennek az asszonynak, aki nem tudta, honnan szerezzen egy falat kenyert! Ot szép tallért tettem eléje és menekültem, hogy ne halljam a hálálkodását. Végre is csak a kötelességemet teljesítettem...

— És mennyiért adta el a „Kleopatra lakomáját”? Sierroz ur? — kérdezte büszkén az anyós.

— Nyolcezer frankért. Találtam egy vevőt, aki különösen vágyakozott rá... De hallgassatok csak, milyen szerencsésen alakult tovább a dolog! Mikor besepertem a nyolcezer frankot, mondja a feleségem: „Nézd csak August, nem volna-e helyén, ha még husz frankot küldenél annak a jó asszonynak?” Es hittemre, elküldtem a husz frankot is!...

Az elismerés dűnyögése hallatszott, amelybe az ámulat is belevegült.

— Igazán? ... No ez szép, igazán szép!

— Még nincs vége! — mondotta az após. — Ugy látszik a jó asszonyt talpra állította a negyvenöt frankom. A pénzem szerencsét hozott neki. Itt hagyhatta Páris, magam sem tudom hogyan, s most, nem tudom hol, egy kis házaeskája van a vidéken...

— És — csicseregte Germaine és behálózó pillantással nézett Michelre — öt frankért tőzeleket, gyümölcsöt, virágot, néha egy pár nyulaeskát, vagy kacskácskát küld nekünk időnként... A papának igazán bőségesen megtérül az a régi kiadása!

Michel nagyon hamarosan ajánlotta magát. És Sierrozeknál soha többé nem látták.

A közgyűlés tagjai állva hallgatták végig a királyi iratot s végül lelkesen megőljenezték a királyt. Az elnök kijelentette, hogy a közgyűlés a meghívólevelét hódolatteljes tisztelettel veszi tudomásul s azt azonnal közölni fogják a központi választmány-nal, hogy ez a holnap — kedden — tartandó ülésén tegye meg a szükséges intézkedéseket a választások keresztülvitelének a módszertai tárgyában.

A közgyűlés ezzel véget ért.

A főváros III. kerületében ma a szabadelvű Vészi-párt végrehajtó-bizottsága gyűlést tartott. Vészi József holnap este hét órakor tartja programbeszédét a Korona-vendéglő nagytermében. A programbeszéd elé nagy várakozással tekint az a hatalmas tábor, mely Vészi József lobogóját bizonyos győzelemre fogja vinni.

Szél Kálmán a Berzeviczy-párthoz. Szél Kálmán miniszterelnök abból a alkalomból, hogy a józsefvárosi szabadelvűpárt Berzeviczy Albertet egyhangúlag képviselővé jelölte, Császár Jenőhöz, a józsefvárosi szabadelvű Berzeviczy-párt elnökéhez a következő táviratot küldte:

Bizalmi nyilatkozatunkkal őszinte örömet okoztak nekem. Fogadják érte köszönetemet; reményem, hogy ismét győzelemre jut a zászló, mely alatt — előttem nagyon becses támogatásokkal — lankadatlanul küzdök.

A belvárosi függetlenségi párt megalakult a Saskör dísztermében szombaton tartott gyűlésen *Hahóthy* Sándor elnökletével. A végrehajtó-bizottság egyhangúlag *Madarász* József jelölése mellett foglalt állást. Mivel *Madarász* József most nincs Budapesten, a gyűlés kiküldte *Hahóthy* Sándort, *Dobrovolsky* Agostont, *Boross* Somát és *Véri* Károlyt, hogy birtokán. Hévizgyoronk fölkeressék és a jelöléséget neki följárnák. A kiküldöttek ennek a megbízatásnak eleget tettek. *Madarász* József a jelöléséget elfogadta s kijelentette, hogy noha ragaszkodik régi, hű választókerületéhez, a történelmi függetlenségi zászló becsületéért eladja a belvárosi függetlenségi párt jelölését és legközelebb meg fog jelenni a belvárosi választók körében.

Tolnay Lajos beszámolója. Ma délután tartotta meg beszámolóját *Tolnay* Lajos, a IX-X. kerület volt képviselője, aki köztudomásulag többé mandátumot vállalni nem kíván. A Ferenfvárosi Kör díszterme ez alkalomra zsutólásig megtelt választópolgárokkal. A gyűlést *Horváth* József nyitotta meg, üdvözölve a kerület volt képviselőjét és mély sajnálatát fejezve ki, hogy — mint országgyűlési képviselő — bucsut vesz tőlük.

Tolnay Lajos ezután elmondotta beszámolóját, melynek során a legnagyobb elismeréssel adózott *Szél* Kálmánnak, aki multjával, nyilatkozataival és tetteivel igazolja, hogy az országot igaz szabadelvű irányban akarja kormányozni. Hoszszabban fejtegeti, hogy a magyar középustályt csak úgy lehet regenerálni, ha rászoktatjuk a munkára és a vagyon-szerzésre. Addig nem remél javulást, amíg nálunk olyan körök lesznek, amelyek a kereskedőt és tolvajt, lehetőleg a mitológiához alkalmazkodva, egyelő szimbolummal szeretnék előltni és elfeledkeznek arról, hogy ma csak azok az országok lehetnek nagyok és hatalmasak, amelyeknek jeleit és tiszteletben álló iparuk és kereskedelmük van. A középustályt arra kell lelkesíteni, hogy ne csak a hivatalnok pályára iparkodjék, ne csak azt várja, hogy az állam tartsa el, hanem igyekezze a fáradságosabb, de jutalmazóbb iparral és kereskedéssel foglalkozni.

Főuraink, akik közül sokan nagy töképenzekkel is rendelkeznek, jó példával járhatnának elől. Kívessék nagy elődük: gróf *Szechenyi* István példáját s önmaguk is teremtsenek ipart és édesgessék arra a magyar fajt. De, fájdalom, míg Angliában, Franciaországban s Európá más államaiban is alig van nagybirtokos, aki iparvállalattal nem bír, — nálunk zavarba jönne az ember, ha meg kellene néznie csak néhány főurat is, aki az újabb időben iparvállalatot alapított és üzembent tart. Akik ilyenek, azok nem magyarok. Fejtegeti aztán hogy az ipar és kereskedelem érdekei nincsenek ellentétben a mezőgazdaságéival. Majd a közizgatás rendezéséről, az államvasutat adminisztrációjának önállósításáról és a miniszteriális birokraia elől való felszabadításáról nyilatkozik. Végül igéri és fogadja, hogy a kerületnek mindenkor hiva marad s kéri a választókat, hogy a küszöbön levő választásokon ne engedjék a szenvedélyeket uralkodni. Reméli, hogy ezentul is váltva fognak a haza, a főváros és a kerület érdekében munkálkodni.

A hosszantartó, lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után *Csiky* Kálmán és *Kiss* E. János mondtak hálás köszönetet *Tolnay*nak az eddigi működéséért s kérték, hogy ezentul is maradjon jóakaratu, igaz barátja a kerületnek.

A IX-X. kerületi szabadelvűpárti *Hindy* Kálmán-párti választók végrehajtó bizottsága, holnap — kedden — délután 4 órakor gyűlést tart a Ferenfvárosi Kör nagytermében (Bakács-tér 14. sz.)

A IX-X. kerületben hír szerint megveri *Krausz* Lajos volt képviselő és nagygyáros is föllép.

(Falk Miksa jelölése.)

A fővárosi I. kerület előlők polgáraitól álló küldöttség ma tiszteltget dr. *Falk* Miksa, a kerület eddigi képviselőjét, hogy neki a kerület mandátumát a jövő országgyűlési ciklusra följárnja. A küldöttségnek, melyet az I. kerület szabadelvűpártjának elnöke, dr. *babarcsi* *Schwartz* Ottó udvari tanácsos,

vezetett, tagjai voltak: dr. Nemes Antal apátplébános, dr. Appel Lajos, Bursics Antal, Garanczy Mihály osztálytanácsos, dr. Áldassy Antal egyetemi tanár, Osztoics Mihály városbíró, dr. Kerlész Ábra, Bauer Miksa, dr. Heinrich Kálmán, Stolz István, Argyay János stb.

Babarozi Schwartzert Ottó a képviselőjelöltet, akit megjelenésekor a küldöttség lelkes éljenzéssel fogadott, rendkívül megleghangu beszéddel üdvözölte s megemlékezvén a kerület másik jelöltjéről, ezeket mondta: Remélem, hogy rövid pár nap múlva tud leszünk azon aggodalmunkon, mely nem téged, hanem bennünket nyugtalanít és hogy szívünk egész melegével kiálthatjuk majd: Éljen Falk Miksa szeretett képviselőnk. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

Erre Falk Miksa körülbelől a következőket felelte:

Méltóságos Uram! Tisztelt Uram! Mindenekelőtt engedjék meg, hogy szívem mélyéből megköszönjem azt a kitüntetés, melyen részesítették, midőn személyesen megjelenni kegyeskedtek; ezen kitüntetés emeli azon misszió jelentőségét, mely a tisztelt urakat idehozta. Esembe jut ez alkalomból a függetlenségi párt egykori vezérének, Simonyi Ernőnek egy mondanása. Ha egy képviselő azzal dicsekedett előtte, hogy milyen szép választókerülete van, azt mondta Simonyi: „Hajgy nekem békét! Minden választókerület szép, ahol az embert megválasztják.” (Derültség.) Nos kérem, uraim, én ezt aláírom, de megoldom valamivel. Ha minden választókerület szép hol az embert megválasztják még sokkal szebb az a kerület, ahol kétszer választják meg az embert, mert ha az első választás alkalmával a bizalmat mintegy előleg gyanánt adják meg a leendő képviselőnek, akkor a második választás a mellett szól, hogy a képviselő legalább vagy részben beváltotta ígéretét és megielet a belé helyezte bizalmának. De a hol va a két harmadszor is meg akarnak választani, a mint önök e díszes kerület képviselőt most már harmadszornak jelöljék, azt a kerületet bizonyára a szépségnek superlatívusa díszíti. (Derültség.) Akár sikerül ezen szándékunk, akár nem Azon tény egymaga is hogy a választókerület polgárainak ily díszes, tekintélyes tagjai hozzáam láradtak és a képviselő-jelöltséggel megkínáltak, lelkesmeretemet megnyugtatótatóra szorgalmat és szívemetek kimondhatatlanul jól esik. Arra én sohasem számítottam, hogy va a mennyi választómnak várakozását igényeit kielégíthessem, de ha ily tekintélyes férfiakat kielégíthetem akkor az ilyen eredményre büszke vagyok. (Éljenzés.)

Ami az ellenpártot illeti, igen helyesen mondja méltóságos uram, hogy az én politikai életem csupa küzdelemből állott. Hossz dolog is volna, ha a küzdelem kizártnak a politikából, mert csak az eszmék sűrűsége tartja fenn a politikai életet. Én nem riadok vissza semmi éle küzdelemtől és hiszem, remélem, hogy ez mindig az elvek terén fog maradni. Hallottam ugyan tegnap innen-onnan, hogy egy-két személyes jelölg meggyőzés is történt, de én nem vagyok érzékeny és kiálom azokat. (Helyeslés.)

Kérem önöket legyenek meggyőződve még azon esetben is, ha az urak szándéka nem sikerülne, örököző büszke leszek arra, hogy ily férfiak bizalmát megnyerhettem. A jelöltséget a legnagyobb örömmel elfogadom és ha ismét szerencsém lehetne képviselőjükk lenni ami csekély erő még bennem van, azt fel fogom használni arra, hogy azt hazám és kerülem érdekében értékesíthessem. Ez minden, amit most mondhatok.

A küldöttség lelkes éljenzéssel fogadta e szavakat és szívélyes beszélgetés után bucsuzott Falk Miksától.

Széll Ignác államtitkár, aki szintén a küldöttség tagjává vá asztatott, dr. babarozsi Schwartzert Ottóhoz intézett következő sürgönyben mentette ki magát:

A holnapi tisztelgésben elháríthatatlan akadály miatt részt nem vehetek, azonban a manifesztumban szívem mélyéből csatlakozom. Kérem elmaradásomat kimenteni.

Taplántia, 1901. szeptember 15.

Széll Ignác.

A székesfővárosi I. kerületi szabadalvúpart elnöksége a következő üdvözlő sürgönyt küldte Széll Kálmán miniszterelnöknek:

A nagy méltóságos politikai programja alapján megalakított székesfővárosi I. kerületi szabadalvúpart, mely csorbitatlan lelkesedéssel Falk Miksát, a szabadalvúságnak kipróbált harcosát jelölte képviselőül igaz magyar szívvel üdvözli nagyméltóságodat és legbensőbb tisztelettel levezi ki nagyszódot iránt való rendületlen bizalmát és törhetetlen ragaszkodását. Babarozsi Schwartzert Ottó.

Báró Podmaniczky Frigyeshez, a szabadalvúpart elnökéhez a következő táviratot küldték:

A Széll Kálmán miniszterelnök ur politikai programja alapján megalakult székesfővárosi I. kerületi szabadalvúpart legbensőbb lelkesedéssel Falk Miksát, eddigi képviselőnkét jelölte képviselőjévé.

Amiről van szerencsém nagyméltóságodnak, mint az országos szabadalvúpart szerete tisztelt elnökének mely tisztelettel jelentést tenni azzal a kérelemmel, hogy jelentésem tudomásul venni s azt egyben a végrehajtó-bizottsággal közölni kegyeskedjék. Babarozsi Schwartzert Ottó.

A vidéken.

Szatmárról telegrafálják a Bud. Tud.-nak: Chorin Ferenc volt országgyűlési képviselő ma megjelent Szatmáron a szabadalvúpart gyűlésén, kifejtvén azokat az indokokat, melyek lehetetlenm

lessik neki a jelöltség elfogadását. A pártértekezlet, melyen Korányi János ügyvéd elnököt, egyhangu lelkesedéssel elfogadta Kerestseghy Lajos ügyvéd azon indítványát, hogy tekintve azon nagy érdemeket, melyeket a volt képviselő az országgal és a várossal szemben szerzett, erkölcsi kötelességévé tartja őt a politikai pályán továbbra is megtartani. Tekintve azt, hogy a fentforgó akadályok még elháríthatók lesznek, ragaszkodik régi képviselőjének jelöléséhez s felkéri őt, hogy a bizalom ez egyhangu megnyilatkozása előtt hajjon meg s a jelöltséget fogadja el. A gyűlés e határozatát, az időközben eltávozott képviselő tudomására hozta, aki kijelentette, hogy bár érett megfontolás után megállapodott nézetelt jött bucsuzni, mégis a bizalom ez egyhangu megnyilatkozásával szemben a maga részéről mindent el fog követni a nehézségek elhárítására és a végleges elhatározást a lehető legrövidebb idő alatt közölni fogja a párttal. A párt határtalan lelkesedéssel fogadta Chorin nyilatkozatát.

A nyirbátóri kerület szabadalvúpart jelöltje, Mandel Pál ma tartotta programbeszédét a kerület központjában. Utalt mindenkélt arra, hogy ezt a kerületet már négy cikluson keresztül képviselte és huszonöttestendő képviselői tevékenysége alatt mindig csak egy cél lebegett szeme előtt: a nép jóléte és a közszabadság. A nép anyagi jó élete érdekében sokat vár a progresszív adórendszer behozatálól, de a földbirtok parcellázását is elő kell mozdítania az államnak. Az önálló vámtérlet kérdésében nem szabad üres beszavak után indulni mert előntés telesen a mindenkori viszonyoktól függ. A függetlenségi párt programját érintve hangsúlyozza, hogy ragaszkodunk kell a 67-es politikai kiegyezéshez mert három oldalról szlávok és románok és csak egy oldalról környeznek bennünket az osztrákok. Ez a közösség azonban nem vonakozhatik sem a gazdasági, sem a kulturális viszonyokra, iőképp az utóbbiakra nem, mert egységes magyar nemzeti kulturára van szükségünk. Tántorítatlan hiva Széll Kálmánnak és politikai tekintetben az 1867-es kiegyezés alapján áll, de gazdasági és kulturális téren az ország teljes függetlenségéért fog küzdeni. Nem ismer különbséget sem osztályok és földmivelés érdekei közt. Ezzel a programmal kéri a választók bizalmát. A pártgyűlés üdvözlő telegramokat küldött Széll Kálmánnak és báró Podmaniczky Frigyesnek, a szabadalvúpart elnökének.

Ugráról táviratokat: Széll Kálmán miniszterelnök a gróf Tisza István ugrai beszámolója alkalmából hozzáintézet üdvözlő táviratra a következő sürgönyben válaszolt:

Nagyságos Markovits Antal urnak. Cséffa. Igen nagy örömmel vettem üdvözlő sürgönyét amelyben az ugrai kerület szabadalvúpartja nevében kifejezte abbéli óháját, hogy a valódi szabadalvúság érvényre jusson. Törekvéseimnek szintén egyetlen célja ez s mert önök is velem vannak és támogatnak a cél megvalósításában, nem kétlem közvesztésük sikerét. Kérem elnök urat, köveskedjék őszinte köszönetemet a párt tagjainak tolmácsolni.

Széll. Báró Podmaniczky Frigyesről a következő üdvözlő távirat érkezett:

Nagyságos Markovits Antal urnak, Cséffa. Nagy örömmel vettük tudomásul gróf Tisza István, pártunk oszlopos tagjának Ugrán újból történt jelölését és megnyugvással tölti el a tudat, hogy az igaz szabadalvúság zászlóját diadalra juttatni igérik.

Báró Podmaniczky Frigyes. A németújvári kerület nagy lelkesedéssel fogadta képviselőjét, Rosenberg Gyulát, ki beszámoló- és programbeszédének megtartására vasárnap érkezett a kerületbe. A németújvári vasúti állomáson Dávid Károly oltani ügyvéd szép beszéddel üdvözölte s Rosenberg Gyula meleg vázása után pompás diadalkapun vonult be a fellobogozott városba, hol az egész kerületből összegyűlt választók előtt tartotta meg beszámolóját, melyet a választók zajos tetszéssel és lelkesedéssel fogadtak. A párt nevében Szebold János pártelnök tartott beszédet, déiben a választók Rosenberg tiszteletére 200 teritékű bankettet rendeztek.

Németúvártól a néppárti jelöltnek egyetlen lobogója sinosen kitűzve s a papok kivételével a kerület egész intelligenciája a szabadalvúparthoz tartozik.

Rosenberg Gyula beszédében behatóan nyilatkozott az Ausztriával való gazdasági kiegyezés kérdéseiről s az ebből eredt pártatlan hevesgég parlamenti harokról s a beállt kormányválság okairól azt mondta, hogy az obstrukció maga nem vezetett volna a Bánf-v-kormány bukására. Ha egyrészt a kiegyezési kérdések megoldási módozatai körül nem követelt volna el a kormány oiy hibát, mely ha törvényre emelkedik, az ország önrendelkezési szabadságát támadta volna meg, másrészt pedig a kedélyeket felülő heves küzdelmek után a közérzet nem kívánta volna egy engesztelő, az ellentéteket inkább elsimító, mint kiélesítő kormányzatot. Ennek megvalósítására volt hivatva Széll Kálmán kormánya. Parlament diadal

ról-diadalra haladva, Széll Kálmán nemcsak helyreállította a békét és mesteri kézzel oldotta meg a Deák Ferenc egész nagy bírvét vesztélyeztető közgazdasági problémákat. A kurvia bíráskodásról és összeférhellenességéről szölvá nem tagadja, hogy ezeknek nem minden rendelkezést tartja a mi viszonyainkhoz képest megieletlőnek s különösen az utóbbi nem számol a mi gazdasági helyzetünkkel s inkább egy ügyesen vezetett agtációnak, mint valóságos szükségletnek folyamománya. Most, hogy e törvény már meg van hozva, az élet tapasztalataira kell bízni, hogy az agtáció taljából tápláltia egész-séges gyümölcsöt fog e teremni. A jövő országgyűlés tevékenységét első sorban a gazdasági kérdések fogják igénybe venni. Sajnálatos, hogy e kérdésekben nálunk eddig igen nagy volt a tájékozatlanság és kicsi az érdeklődés. E tekintetben bizonyos örvendés változás jelei észlelhetők. Csakhogy ezen átmenet épp a vezető társadalmi osztályok iskolázatlansága és tájékozatlansága iolytán egyelőre lélszeg tendenciák felmerülését vonta maga után. Jelszavak forognak melyek másutt jogosultak, de nálunk gazdaságlag tartalmatlanok, s mégis politikai tényezőkké válvá, a mozgatók kezében más célok leplezésére szolgálnak eszközzül. Ha Német-, Francia- s más szölvai oly országokban, hol magas leteltségű agrrikultura mellett épp oly kifejtett ipar és kereskedelem van, a kérdések egész sorozata merülhet fel, hol egymással homiokegyenest ellenkező érdekké gazdasági ágak érdekei ütköznek, ez érthető és természetes. De ha nálunk, hol még sokáig a kizárólag domináló és legfontosabb gazdasági ág a földmivelés lesz, az ipar és kereskedelem pedig csak a nélkülözhetlen segéd-gazsági ág szerepére van utalva, — mégis mesterséges érdekelletétek keitelenek, — ezt a gazdasági szükséglettel indokolni nem lehet. Az e téren uralkodó fértelések, — szereti hinni, hogy csak fértelések — tisztázandók, mert a közel jövő nem mesterségesen széttagolt, de gazdaságlag egyetértő országot igényel, ha életerdekeinket sikerrel akaruk megvédelmezni. Az új autonóm vámtarifa megermentése az Ausztriával való gazdasági egység legnagyobb teherpóbjája. — az Ausztriával való téglés, alkotmányos rendezkedés a Németországgal, Olaszországgal és a Balkán államokkal kötendő kereskedelmi szerződésnek napról-napra nehezebbé váló kérdései itt vannak előttünk. Ezek, jól megérvőva anyagi haadásunk alapiaivá lehetnek, rossz megoldásuk tönkre tehet bennünket. A külkereskedelmi politikánk több hibát elkövetünk nem szabad, az évek során át már tulságosan sokat követtünk el.

A választók Rosenberg Gyulát zajos ovációkban részesítették és győzelme teljesen kétségtelen.

Belenyesen Gaári Ödönt hívei nagy lelkesedéssel fogadták. A szabadalvúpart Fassie Tódor elnökével népes gyűlést tartott a melyen ura Gajári Ödönt kiáltották ki jelöltnek. Gajári nyomban elmondta programbeszédét, melyben kifejtette, hogy a mult ciklusban lényeges átalakulás történt. Tisza óta minden kormány igyekezett a közjogi alapon álló pártokat a szabadalvúpart zászlaja alá gyűjteni. Most ez sikerült. Nem habozik azonban kijelenteni, hogy e juziót nem tartotta szerencsésnek, mert vesztélyeztetve látta a szabadalvúpart elvi tisztaságát, de most már nincsen aggálya, ami csak a kibontakozás eredménye, a mit Széll Kálmán bölcs és tapintatos politikájára létrehozott.

A lengyeltői kerület szabadalvúpartja tegnap értekezletet tartott amelyen a nagy számban megjelent választók dr. Berzsényi Gerőt választották meg elnöknek, aki a kerület képviselőjének újból ifj. Abrányi Kornéit ajánlotta. Az indítványt lelkesedéssel egyhangulag elfogadták, mire Abrányi küldöttség hívtá meg az értekezletre. Abrányi megjelenvén, elmondta programbeszédét, melyben Széll Kálmán politikájának áldásos eredményét ecsetelte. Az ellentétek kiegyenlítését szükségesnek tartja azon az alapon, amelyen az Széll többször kifejtette. Ez az alap és az irány csak a Deák Ferenc közjogi alapja és a szabadalvúság lehet, mely mindazt ami a nemzet függetlenségi vágyakozásából megvalósítható ugy az erőgyűlés, mint a jogfejlesztés és a közélet megztisztulásának alakjában az ideálhoz mind közelebb viszti. Minden ádozatot képes meghozni a magyar földbirtokos osztálynak, csak egyet nem áldoz fel meg azért sem ez a szabadalvú haladás, mely nélkül Magyarország sem nemzeti egység, sem nemzeti nagyság nem képzeltethető. A beszédet nagy tetszéssel fogadták. Az értekezletből Széll Kálmán miniszterelnököt és Podmaniczky pártelnököt távirattal üdvözölték.

Az alsóelndvái szabadalvúpart ma tartotta jelölgyűlést, amelyen több száz választó jelent meg. Magéthy Géza elnök a gyűlés megnyitása után sajnálatlalt jelentette, hogy a volt képviselő, dr. Mandel Pál ebben a kerületben nem vállal többé jelöltséget, mindéltogva ajánlja, hogy dr. Varga Gábor szentgotthárdi ügyvédet jelölték. A gyűlés egyhangulag dr. Varga Gábot kiáltotta ki jelöltnek és nyomban küldöttséget menesztettek érte. Varga megjelenvén a gyűlésen, a jelöltséget elfogadta és rögtön elmondott másfélórás programbeszédében Széll Kálmán és a 67-es alap hívének valjja magát. Vargának eddig ellenjelöltje nincs.

Nyitrai távirják: Dr. Janits Imre, a nyitrai kerület szabadalvúpart képviselője ma tartotta beszámolóját nagy közönség jelenlétében. Ott voltak Thuróczy Gispán, Markhot aispán, Kostyal lövegűző, Rudnay polgármester stb. Bacsakdy pártelnök üdvözölése után küldöttség ment a jelöltért, kit lelkes éljenzéssel fogadtak. Dr. Janits Imre részletesen számolt be az országgyűlés munkásságáról és Széll Kálmán leteltien hívének vallotta magát. A közös vámtarületlet leuntartandónak véli. A pártgyűlés a beszéd végzetével egyhangulag ura dr. Janits Imrét jelölte s erről ugy Széll Kálmán miniszterelnököt, mint báró Podmaniczky Frigyeset távirattal értesítette.

Pozsonyból telegrafálják: A Neiszlóder-párt tegnapi üdvözlő sürgönyére Marsó Gyula pártelnökhöz ma a következő távirat érkezett:

Üdvözlőnk szíves viszonzása mellett örömmel vetük tudomásul Neiszlóder Károlynak, pártunk és megbízható, mindig hű tagjának újból történt jelölését. Sorakozzanak híveink osztalónk bizalommal zászlója alá. Podmaniczky pártelnök.

A diósdai kerület volt országgyűlési képviselője, dr. Sámuel Lázár vasárnap tartotta beszámoló- és programbeszédét. Behatóan ismertette a múlt országgyűlés nevezetesebb törvényalkotásait és lendületes szavakban méltatta Széll Kálmán kormányelnök hazafias nagy érdemeit és politikai bölcs vezérletét.

Majd az ország közgazdasági helyzetével foglalkozik részletesen. Kifejti, hogy az Ausztriával fennálló kereskedelmi viszonyunk főleg azért hátrányos mert az ott uralkó gyűlölködés ezen viszonylatot is elmérgesíti és következményeiben károsá teszi: holott érdekközösségben élünk és mindkét állammal gazdasági élete és berendezése olyan, hogy egymásra van utalva. Ausztria hatalmasan kifejlett iparának legnagyobb fogyasztója Magyarországnak és viszont Ausztria a végőre a mi gazdasági terményeinknek. Ha már most akár Ausztria, akár Magyarország külföldről fedezendő szükségletét másuttal akarná beszerezni, ezzel természetellenes helyzetet teremtene, mely mindkét állammal gazdasági létérdekét sérti. Amde egyik félnek sem jogos a panasz, ha az államlevek bármelyike saját területén oly gazdasági politikát folytat, mely a kívülről való behozatalt mindinkább nélkülözhetővé teszi. A gyűlölködésre és rosszakaratra ily benső gazdasági politika még csak ürügyül sem szolgálhat; és mégis sajnosan kell tapasztalnunk ezen indulat káros következményét, mely további folyamában mindkét állammal gazdasági életének megromlására vezethet.

Mindkét állammal legnagyobb gazdasági érdeke nem csupán a kereskedelmi viszony törvényes rendezése, hanem sokkal inkább az, hogy a közutadba menjen át annak érzete, hogy a gazdasági életben egymást nem támadunk, hanem támogatunk kell. A békés együttműködés és az elentetésnek látszó gazdasági érdekek összeegyeztetésének a közös autonóm vámtarifa megalkotása fogja próbakövet képezni. Es szónok azt hiszi, hogy ezen tárgyalások menetétől az eredményétől függ majd leginkább, hogy kell-e a külön vámtarifa kérdésével már most komolyabban foglalkoznunk.

A német vámtarifa tervezet a mi gazdasági terményeinket ugyszóval kizárja Németországból, a közös autonóm vámtarifa tehát a mezőgazdasági cikkekre az eddiginél magasabb vámtól kell, hogy megállapítsa, hogy Ausztria szükségletét magunknak teljesen biztosítsuk. Ezen kívánalom annál méltányosabb, mert az eddigi védvámok kizárólag Ausztria iparának előnyére.

Reméli, hogy Széll Kálmán miniszterelnöknek és a mezőgazdasági érdekek védelme körül oly kiváló sikeresen elért Darányi földmívelési miniszternek sikerülni fog, az ország vitalis érdekét képező ezen kérdést szerencsésen megoldani és reméli különösen, hogy az elentetés kiegyenlítésének tapintatos nagymestere: Széll Kálmán a két állam gazdasági életében rég nélkülözött békességet és egyetértést szintén helyre fogja állítani.

Az önálló vámtarifa kérdésére nézve kifejti, hogy habár enné, mint a gazdasági függetlenség leghathatósabb eszközeinek híve, mégis ez idő szerint ezen kérdést aktuálisnak nem tartja, mert ennek szükséges volta főleg a megindult külkereskedelmi tárgyalások eredményétől függ.

Kétségtelen, hogy a vámsorompók felállításához az érvényben levő kereskedelmi viszony megszüntével törvényes jogunk van; a kérdés tehát közösi fontosságú nem bír, hanem tisztán a gazdasági érdek célszerűségi szempontjából bíralandó el. Es éppen azért mert azt így fogja fel és a másik alkalommal való békés gazdasági együttműködést a legcélszerűbbnek tartja, csak az esetre lenne hajlandó a vámonnal felállítására szavazni, ha az ország megfáradott gazdasági érdekeit másként és kellő módon megóvni nem lehetne; valamint megszavazza akkor is, ha a külön vámtarifa elölletételei megiesznek és az ország megerősödött gazdasági helyzete a lenyegzőt válságot elkerülhetővé teszi. Ezekből láthatják választói, hogy ezen fontos gazdasági kérdések megítélésénél első sorban és főleg a földmívelő osztály érdekeit tartja szem előtt, mert ez az ország lakossága 4/5 részének és ezáltal az ipar és kereskedelemnek is érdeke. Teszi ezt a nélkül, hogy magát agráriusnak tekintené, mert ő a miniszterelnöknek megdönthetetlen érvelése és ékes szavakban kifejezett azon elvét fogadja el irányadóknak, hogy a helyes gazdasági politika, az összes gazdasági tényezőknél, tehát földmívelés-, ipar- és kereskedelemnek harmonikus fejlesztését tűzi ki célul.

A közigazgatás egyszerűsítésének fontosságát méltatva, az államosítás hívének vallja magát, de olyformán, hogy az az önkormányzattal összhangzásba hozassék. A közigazgatásokat és azon törvényi sajátosságokat, melyek életerőssé tették a vármegyét, tisztelben kívánja tartani, mert arra a célnél előltünk lebegő egységes nemzeti állam kiépítésénél nagy feladat vár. Az adóreformot sürgős szükségnek jelzi és a létező minimum adómentességét kívánja.

Több politikai kérdés nézve tett nyilatkozata és a kerület érdekei istápolásának ígérete után a szabadalvúpart hű tagjának vallja magát és teljes megnyugvást talál Széll Kálmán politikai programjában, mert azt a hazára nézve üdvösnek, mindenképp pedig igazi szabadalvúpartnak tartja.

Szabadalvúpart jelenti: Patay Sándor ma tartotta meg Csantavéren programbeszédét. A beszéd után felolvasták Kossuth Ferenc levelét, akit táviratilag üdvözölték.

A Budapesti Tudósító jelenti: Podmaniczky Frigyes báróhoz, a szabadalvúpart elnökehez érkezett táviratok szerint a nagybányai szabadalvúpart Láng Lajos, a belényesi Gajári Ödön, a battonyai Babó Laóst, a rózsashegyi Annyal Józsefet, a nyitrai Janits Imrét, a galgóczi Rudnyánszky Bélát újra képviselővé jelölte. A selmezbányai volt Polcsky-párt Heinz Bélát jelölte. Alsó-Lendván dr. Farna Gábor, Nyírbátoron dr. Mandel Pál, Nagyatádon gróf Széchényi Aladár, Ersekújváron pedig dr. Timon Akos lépett fel szabadalvúpart programmal.

Kovácsnáról táviratozzák a Budapesti Tudósítónak: Választókerületünk szabadalvúpartja Csia György pártelnök elnöklése mellett Kovácsnán tartott ülésében egyhangú lelkesedéssel újra jelölte Sándor Józsefet, a kerület eddigi képviselőjét és kimondták, hogy tőle beszámoló- és programbeszéd tartását nem kívánják. Sándor József értesítette választóit, hogy a jelölést elfogadja és felmentést dacára e hó 19-én Kovácsnára utazik, hogy beszámoló- és programbeszédet megtartsa. A népszerű képrése jólét fogadására nagyban készülődnek. Sándor Józsefnek eddig ellenjelöltje nincs.

A hátszegi kerület szabadalvúpartjának elnöksége báró Podmaniczky Frigyesről, az országos szabadalvúpart elnökétől a következő táviratot kapta:

Nagyságos Dane Károly urnak, a hátszegi szabadalvúpart elnökének. A Sarányi-pártból szintén érkezett sürgöny figyelmen kívül hagyása mellett örömmel vetük tudomásul Ponory Sándornak, pártunk és jeles tagjának újból történt jelölését. Gyülekeztek, híveink, osztalónk bizalommal Ponory Sándor zászlója körül.

Podmaniczky, pártelnök.

A tasnádi kerületből az a jelentés érkezett hogy Szemere Miklós szabadalvúpartjára visszalépett. Ez a hír, mint a Politikai Értesítő jelenti, megtevésére irányuló kóhalmány. Szemere Miklós a napokban a kerületbe utazik.

A putnoki kerületben ma tartotta beszámolóát Putnoky Mór, akit nagy lelkesedéssel újra jelölték. Ellenjelöltje nincs.

A satoraljai helyi szabadalvúpartnak ma volt a jelölő-gyűlése amelyen Dókus Ernő, a kerület volt képviselője elmondta beszámolóját. A beszéd után az összegyűlt választók újból Dókus Ernőt kiáltották ki jelöltnek.

Liptó-Szent-Miklósról távirják: Annyal Jozsef, a rózsashegyi szabadalvúpart jelöltje ma tartotta meg sok száz választó jelenlétében programbeszédét, amelyben Széll Kálmán politikáját és szabadalvúságot hangsúlyozta. A beszédet nagy tetszéssel fogadták. — Palugyay Gyula volt lipői alispán vasárnap tartotta meg Rózsashegyen programbeszédét. A néppárt hívének vallotta magát. A lipő-szent-miklósi kerületben Matuska Péter ellen Sztarony lipő-bibei ügyvéd lépett fel nemzetiségi programmal.

A mátszalkai szabadalvúpart elnöksége Bartha Ándor miniszteri titkárhoz a következő sürgönyt intézte:

A mátszalkai szabadalvúpart mai napon tartott népes értekezlete sajnálatát vette tudomásul a hozzá intézett levélből, hogy nagyságod teljesen biztos képviselőjelöltséget tőle nem függő körülmények következtében el nem fogadhatja s midőn a pártiránta állandó nagy becsülését szeretetét s bizalmát kifejezi, egyben kijelenti, hogy amennyiben más jelölt megválasztását kihívhonék nem tartja, jelöltet állítani nem fog s Jékely Zsigmond urnak a függetlenségi párt által történt jelölését tudomásul veszi. — Pártelnökség.

Szolnokról írják: Szolnokon Kreutzer Balázs vasárnap tartotta meg programbeszédét több ezer főnyi közönség előtt, amelyben a helybeli választók mellett a kerületbe tartozó összes községek is küldöttekkel voltak képviselve. Jelen voltak Budapestről Gelléri Mór királyi tanácsos az Országos Ipar-egyesület igazgatója és Thék Endre nagyparas az Országos Ipar-egyesület alelnöke. A jelölt kitéjtette azon okokat, amelyek őt már évekel azelőtt arra bírták, hogy az önálló vámtarifa hívének vallja magát és megjelölte azokat az irányelveket, amelyek a mezőgazdák, iparosok és kereskedők jólétének előmozdítására követendőknek tart. A beszéd nagy hatást keltett. Szóltak még Gelléri királyi tanácsos, Thék Endre, Vig Gyula pártelnök és a jász községek nevében Kozel igazgatótanító.

Szegedről jelenti: A központi választmány mai ülésén a szegedi választásokat október hó 2-ikára tűzte ki.

A zsámbokréti választókerületben Rudnay Sándor, Nyitra polgármestere, a budapesti tőképítési testvére szabadalvúpart programmal egyhangulag jelöltetett. Győzelme néppárti ellenfelével, Rakovszky Istvánnal szemben biztosra vehető.

A zilahi szabadalvúpart e hó 17-én gróf Károlyi Mihályt fogta képviselővé jelölni. A Kossuth-párti Lengyel Zoltán megválasztásához kevés reményt lűznek. A letenyei kerületben Simegyi Vilmos Ugron-párti jelölt tegnap tartotta programbeszédét. A jelölt támogatására leantozott Bartha Miklós is, aki poétikus beszédben ajánlotta Sümegit.

Uj-Verbásról írják: Dr. Kemény Miklós Kossuth-párti képviselő tegnap tartotta nagy választóközönség előtt programbeszédét.

Ungvárról táviratozzák nekünk: Kende Péter alispán egyhangulag kikiáltották az ungvári járás képviselőjelöltjének Kende a jelölést szabadalvúpart programmal elfogadta. Ellenjelöltje nincs.

A tésői választókerület volt szabadalvú képviselője Rétyi Mihály, súlyos beteg s ezért nyit levélben szamol be választónak. Programbeszédét nem mond de ha megválasztják, a mandátumot elfogadja. A szabadalvúpart dr. Bukovszky Endre tb. főorvost lépteti föl jelöltül.

A széki kerület választói előtt e hó 15-én tartotta meg programbeszédét Révai Mór, a kerület szabadalvúpart jelöltje. Miután kifejtette, hogy Széll Kálmán milyen elővételten érdemet szerzett magának, mikor a nemzetet a legutóbbi alkotmányos választásból kivetete — rámutatott azokra a nemzetfenn-tartó nagy feladatokra, melyek a jövő országgyűlésre várnak. A gazdasági kérdések tekintetében Révai Mór minden lemtartás nélkül ahhoz a programhoz csatlakozik, melyet a miniszterelnök már több ízben, így legutóbb a képviselőház utolsó ülésén magának vallott. A választók nagy lelkesedéssel fogadták a kijelentést, mert ez az első eset, hogy a kereskedelmi világ egyik ismert tényezője ily nyíltan és őszintén vallja a miniszterelnök mindent koncentrált és az érdekeket kiegyenlítő, viszonyaink mellett egyedül lehetséges és üdvös programját. Egyben rá is mutat a jelölt arra, hogy milyen osapás volna az országra nézve az ugynevezett érdekképviselőt érvényesítése, valamint arra, hogy a gazdasági kérdések mindent felülmúló fontosságánál fogva, ha valaha — most igazán nemzeti szükség, hogy a művelődés és gazdasági élet harcosai tapasztalataikat a képviselőházban a köz javára értékesíthessék. Beszédé folyamán a közigazgatás államosításán hívül vallja magát, helyesli a fokozatos adórendszer eszméjét, végül a magasztalás hangján szól Deák Ferenc liberális hagyományairól, amelynek gondozására és követésére Széll Kálmánt tartja leghivatottabbnak. A jelölt nagy ovaóciókban részesítették, végül ugy Széll Kálmán miniszterelnökhöz, mint báró Podmaniczky Frigyeshez üdvözlő táviratokat intéztek.

Aradól távirják: A központi választmány október 8-ára tűzte ki a választást. A választási elnök Simay István lesz.

A székesévi kerület képviselőjelöltje, Darvas Béla ma tartotta beszámoló beszédét. A szabadalvúpart fel-tétlen hívének vallotta magát.

A székeljházi kerület mintegy ezer választója előtt Molnár Akos dr. negyvennyolcas jelölt ma tartotta programbeszédét. Kossuthot a programbeszéd után táviratilag üdvözölték. Molnár az agrárpartú Szunyogh Zsigmonddal és az Ugronpárti Fáy András-sal fog mérközni.

A bakcai kerületben két szabadalvúpart jelölt s egy néppárti mérkőzik. A szabadalvú Berger Ignác ellen föléptették dr. Hajós Kálmán budapesti ügyvédet, Zala-vármegye törvényhatósági tagját szintén szabadalvú programmal. A néppárt dr. Darányi Ferencet jelölte.

Nagy-Bécserekről jelenti: Rohonczy Gedeon, aki a török-becsei kerületet már 23 éve képviseli, vasárnap tartotta meg beszámoló- és programbeszédét nagyszámú választóközönség előtt. A jelöltséget újból felajánlották neki. A miniszterelnököt és a szabadalvúpart elnökét táviratilag üdvözölték.

A zentai szabadalvúpart tegnap nagygyűlést tartott, amelyen Kovács Pál eddigi képviselőt egyhangulag újból jelölték. Széll Kálmán miniszterelnököt és báró Podmaniczky táviratilag üdvözölték.

Kaposvárról írják: A függetlenségi párt tegnap tartotta értekezletét s minthogy Kopotsy Jenő ügyvéd visszalépett, Matolcsy József kapovári ügyvéd az itteni függetlenségi párt elnökét kiáltották ki jelöltnek.

Nyiregyházáról jeleink: Korniss Ferenc Tiszalökön tegnap nagy tetszéssel fogadott programbeszédet mondott.

Brassóbról távirják: A központi választmány a választást mindkét kerületben október 3-ikára tűzte ki.

Krassó-Szörényenyegében, mint nekünk írják, eddig a következőképpen állnak a jelölések: A fásati kerületben: báró Harkányi, ellenében Pattányzky Elek. A zorlenzi kerületben: Szerb György. A karánsebesi kerületben: Jakabffy Imre. A lugosi kerületben: Szende Béla. A bogsanban Atraniusku Pachomius ellenében valószínűleg fölép Antok Daniel piébános. Az oraviczaban Gránzenstein Béla. A szászkabánban Asbóth János és Vuja Péter.

A kesztelyi kerületben Bogay Máté szabadalvúpart jelölt tegnap tartotta meg programbeszédét. Kijelentette, hogy a jeleketnélküliségről szóló törvény előírását a jövő ciklusban követelni fogja. Nem hiszi, hogy az egyházközpont törvények a következő ciklusban revizió alá kerüljenek, de megő megő annak is az ideje. Végül agrárpolitikusként vallotta magát. — O-Pálmokon gróf Somssich Béla somogyi földbírtokos, néppárti képviselő előtt szintén tegnap mondotta el programbeszédét.

A csikseredai kerületben Molnár József, a szabadalvúpart jelöltje tegnap tartotta meg programbeszédét nagy közönség jelenlétében. A székelyek megmentése érdekében tett javaslatai nagy tetszést keltettek.

Az ugrai kerület függetlenségi pártja tegnap Németh Sándor elnöke alatt tartott ülésen Loránt Dezsőt, a Budapesti Újságírók Egyesületének választmányi tagját, az Egyetértés kitűnő munkatársát léptette fel gróf Tisza István ellen. A jelölő-gyűlésről üdvözlő táviratokat küldtek Kossuth Ferencnek és Eotvos Károlynak. A függetlenségi párt hívei lelkesen tömörülnek Loránt Dezső köré, a fővárosi napi sajtó e rokonszenves, széptehetségű munkása köré.

A Komárom városi szabadalvúpart ma tartotta jelölő nagygyűlést dr. Nagy Vilmos királyi tanácsos elnöklete alatt dr. Kiss Gyula beszéde után elhatározták, hogy Tuba János eddigi képviselő zászlója alá sorakoznak ismét a szabadalvúpart tagjai. Tuba János kiért küldötték ment, megjelenően a gyűlésen, a jelölést elfogadta. A gyűlés üdvözlő táviratot intézett Széll Kálmán miniszterelnökhöz és báró Podmaniczky Frigyes pártelnökhöz. Tuba programbeszédét a jövő vasárnap tartja meg.

Szombathelyen a szabadalvúpart Éhen Gyula polgármestert jelölte képviselőül. Ezen elmondotta programbeszédét s üdvözlő táviratot küldtek Széll Kálmán miniszterelnöknek.

A debreczeni szabadelvűpárt vasárnap tartotta jelölt gyűlését, amelyben az első kerületbe dr. Körmöczy Kálmánt, a második kerületbe Márk Endrét jelölték. A harmadik kerületben Szabó Kálmán és Dobieszky Sándor szabadelvűpárti jelöltek állanak szemben egymással. A függetlenségi párt jelöltje az első kerületben Thaly Kálmán, a másodikban Bakonyi Samu. A harmadik kerületben a függetlenségi pártnak nincs jelöltje.

Magyar-Láposról írják: A választási mozgalmak nálunk is megindultak. A kerület eddigi szabadelvűpárti képviselője, gróf Telesi Sándor, általános közbizalomban részesül, mert a kerület elismeréssel adózik önzetlen és odaadó politikai működésének. Gróf Telesi Sándort e hó 18-án várják Magyar-Láposra, hol lelkes óvációkkal készülnek őt fogadni. Bár a magát szabadelvűpártinak nevező dr. Kupsa Viktor nemzetiségi jellegű agitációt folytat, gróf Telesi megválasztása már is előrelátható.

A mezőtúri kerületben tegnap a demokráta-párt dr. Bencsik László ügyvédet léptette fel.

A bakcsi kerületben két szabadelvűpárti jelölt s egy néppárti mérkőzik. A szabadelvű Berger Ignác ellen föllepött dr. Hajós Kálmán budapesti ügyvéd, szintén szabadelvű. A néppárt dr. Danászy Ferencet jelölte.

A szakcsi kerület szabadelvűpárti nevében Déry József pártelnök vezetése alatt 200 tagú küldöttség kereste föl Kammerer Ernőt tolnaszántói birtokán, hogy újra felajánlja neki a jelöltséget. Kammerer megköszönte a bizalmat és elfogadta a jelöltséget. Csütörtökön tartja programbeszédét Dombóváron.

A nagy-szent-miklósi kerület szabadelvűpárti választópolgárai tegnap délelőtt gyűlést tartottak, amelyen egyhangúlag gróf Nákó Kálmán eddigi képviselőt jelölték.

A török-kanizsai kerület szocialista jelöltje, dr. Goldner Adolf tegnap tartotta programbeszédét Török-Kanizsán s most bejárja a kerületnek mint a huszonnyolc községet.

A rácalmási kerületben az Ugron-párti Bartók Lajos sorra járja a községeket. Tegnap Erosiben, Adonyban és Keresztúron mondott programbeszédet. A nagykárolyi választókerületben az Ugron-párti Takács Ferenc református lelkész lépett fel.

A lévai kerületben Leidenfrost László szerdán tartja beszámolóját. A szabadelvűpárt újra őt jelöli. A somorjai kerületben tegnap a szabadelvűpárt Sághy Gyulát, az eddigi képviselőt jelölte.

Az ujaradi kerületben az agráriusok Rubinek Gyulát, az Omge. titkárát léptették fel.

A kölesdi kerületben a Kossuth-párti Pichler Győzőnek két szabadelvű jelölttel, Bernrieder János földbírtokossal és Busbach Péter volt képviselővel kell mérkőznie.

Nagyszentmiklósról jelentik lapunknak: Lovrinban Rónay János vasárnap mondomta el programbeszédét, amelyet nagy tetszéssel fogadtak.

Merényben dr. Münnich Aurél, az igófi választókerület eddigi képviselője és jelenleg egyedüli jelöltje, tegnap tartotta programbeszédét.

Bártfán a szabadelvű Bornemissza Ádám volt képviselővel szemben Bujanovics Elemér lépett föl szintén szabadelvűpárti programmal.

A megyeszéki választókerületben Potoczky Dezső szabadelvűpárti képviselőjelölt 19-én tartja programbeszédét. Ellenjelöltje a szintén szabadelvű Nagy Sándor.

Egerből jelentik: Szederkényi Nándor Ugron-párti jelölt tegnap tartotta programbeszédét. Hivatkozott hosszú parlamenti multjára, volt-e valaha bárkinek is vele baja, akármilyen telekezett volt. Az ő szabadelvűsége azt diktálja, hogy minden felebarátját egyformán szeresse.

Félegyházán tegnap mondott beszámolót Holló Lajos, Nagy lelkesedéssel jelölték újra.

(Az első vér.)

Igló, szeptember 16.

Münnich Aurélnak tegnap Merényben tartott programbeszédé után a szomszédos zavarkai választókat a néppártiak meglepték és agyba-főbe verték. Három választó sulyosan, négy könnyen sebesült meg.

KÜLFÖLD.

Mac Kinley halála.

Washington, szeptember 16.

Hay külügyminiszter a hatalmak washingtoni képviselőihez körjegyzéket intézett, amelyben őket hivatalosan értesíti Mac Kinley haláláról s arra kéri, értesítsék kormányukat, hogy az elnöki hivatal Rooseveltre szállott át. A körjegyzék kiemeli, hogy az amerikai népre nagyon vizsgálaton hatott az őszinte aggodalom, amelyvel a barátságos nemzetek Mac Kinley betegségének folyását kísérték, mialatt a halállal vívódott, ugyszintén a részvét nyilvánulásai, mikor még remény volt az életbenmaradásához.

Brüsszel, szeptember 16.

Gounesen itteni amerikai követ, Rooseveltnek régi jó barátja azt állítja, hogy az új elnöknek legelső dolga az lesz, hogy nemzetközi intézkedéseket fog javasolni az anarkhista ellen.

London, szeptember 16.

A Roosevelthez közel álló körök azt beszélik, hogy az új elnök mostani működésének lejárta után újra meg akarja magát választatni s ezért sem a valutakérdésben, sem a vámpolitiká-

ban nem fog eltérni Mac Kinley politikájától, nehogy az amerikai választók nagy tömegét elidegenítse magától. Másrészt a Nikaragua-csatorna dolgában sokkal határozottabb álláspontot fog elfoglalni Angliával szemben. Hay külügyi államtitkár valószínűleg le fog mondani.

New York, szeptember 16.

Mac Kinley holttestének boncolása kiderítette, hogy a halált vérmérgezés okozta. A boncolásról fölvevett jegyzőkönyvet tizenegy orvos írta alá. Néhány orvos beszélgetés közben azt a meggyőződést fejezte ki, hogy a golyó, amely Mac Kinley gyomrába hatolt, meg volt mérgezve. Ezt természetesen egész határozottsággal csak a Czolgosz revolverében maradt golyók megvizsgálása után lehet majd megállapítani.

Mac Kinleyé rika erőt mutatott, mikor nővére értesítette őt férje haláláról. Az özvegy ott volt a gyászintenzitelen, amelyet szombaton a halottasházban tartottak, mielőtt a holttestet a buffalói városháza ünnepi termébe vitték, ahol most ravatalon van. A ravatalt éjjel-nappal katonák őrzik.

Buffalo, szeptember 16.

Mac Kinley holttestét ma este viszik Washingtonba s egyenesen a Fehér Háza szállítják. Kedden reggel a koporsót a Capitólium rotundájába viszik s ott ravatalra teszik. A Capitóliumban rövid istentisztelet lesz. Szerdán reggel a holttestet vasuton Kantonba viszik, a hová délután 2 óra 30 percek érkeznek. Csütörtökön délelőtt tizenegy órakor átadják a halottat a temetést rendező bizottságnak s örök nyugalomra helyezik.

Milburne kiállítási elnök házában délelőtt tizenegy órakor istentisztelet volt, amelyen jelen volt Roosevelt, a kabinet tagjai, sok más előkelőség és Mac Kinley özvegye. Az istentisztelet után Mac Kinley temetését a kabinet tagjaitól és rendes katonaságtól, miliciától és tengerész katonáktól kísérve, a City-haliba vitték, ahol a lakosságot délután bebocsátják a ravatalhoz.

Roosevelt kiáltványt bocsátott ki, amelyben felszólítja a lakosságot, hogy csütörtökön, Mac Kinley temetése napján mindenütt tartson istentiszteletet. Dr. Mann, az elnök kezelőorvosainak egyike, különösképp találja, hogy a boncolás mindazokat a szöveteket, amelyeken a golyó keresztülhatott, elhalva találták. A gyomorban körülbelül egy ezüstdollár nagyságú darab volt elhalva. A boncoláskor jelen voltak a kormány képviselői, a családnak sok tagja és igen sok orvos.

Washington, szeptember 16.

A legújabb rendelkezések szerint a Capitóliumban kedden délelőtt gyászintenzitelt lesz. A holttest kedd estig marad a Capitóliumban, azután ünnepies menetben kiviszik a pályaudvarra és Cantonba viszik, a hová szerdán érkeznek.

London, szeptember 16.

Edvár király egy heti udvari gyászt rendelt el Mac Kinleyért. Eddig még nem volt rá eset, hogy az udvar valamely nem fejedelmi családból való személyért gyászt rendelt volna el. Angliát a temetésen az angol trónörökös, a yorki és cornwalli herceg fogja képviselni. A herceg Quebecből egyenesen Washingtonba utazik, hogy a temetésen jelen legyen. Kanadában az angol trónörökös megérkezése alkalmából néhány száz anarkhista letartóztatott, akiket csak a herceg elutazása után fognak szabadon bocsátani. A temetés napján nagy gyászintenzitelt lesz a Westminster-templomban, amelyen az udvar és a kormány jelen lesz.

Buffalo, szeptember 16.

Mac Kinley elnök hült temetést ma reggel a városházáról, ahol tegnap ravatalra tették, ünnepélyes menetben, amely rideg egyszerűségével különösen mély benyomást tett, a vasutra vitték. Roosevelt elnök a holttestet Washingtonba kísérte. A koporsó este 9 órakor érkezik Washingtonba. A vasutállomástól a Fehér Háza viszik a koporsót. Mac Kinley halála esetére 40,000 fontra volt biztosítva.

Buffalo, szeptember 16.

Mac Kinley hagyatéka meglehetősen tekintélyes összeget képvisel, bár nagy vagyonnak nem mondható. A hagyaték legnagyobb részét az özvegy öröklö. Czolgoszsal még nem közölték az elnök halálát.

Chicago, szeptember 16.

A rendőrség elejtette azt a fölvetést, hogy Mac Kinley összeesküvés áldozata, mert semmiféle bizonyítékot sem talált erre a föltevésre. Czolgosz atya Buffalóra utazott, hogy fiát töredelmes vallomásra s különösen az összeesküvés leleplezésére rábírja. A Czolgosz ellen való végtárgyalás jövő hétfőn fog kezdődni. Czolgosz rendőrházban kísérik a bíróság épületébe, hogy a megelőzés veszedelmét elhárítsák tőle.

Bécs, szeptember 11.

Gróf Goluhowski külügyminiszter ő felsége parancsára utasította a washingtoni osztrák-magyar követet, hogy az Egyesült-Államok kormányánál ő felsége legmelegebb részvétét tolmácsolja Mac Kinley halála alkalmából. Goluhowski azonban kívül Mac Kinley özvegyének is küldött táviratot, amelyben kifejezi ő felsége legmelegebb részvétét és hozzáfüzi a maga legőszintébb és legbensőbb részvétét is.

(Anarkhista nők.)

Az anarkhista nők többnyire a nihilista nők közül kerülnek ki, noba a nihilizmus és az anarkhizmus között óriási a különbség. Goldmann Anna, aki olyan nagy hatással volt Czolgoszra, Mac Kinley gyilkosára, típusa a muszka nihilista nőknek, akik megszöknék bazájukból, hogy új területen továbbra is a legszűkebb elveknek áldozzák magukat. Altáiban nincsenek nagyon tisztában azzal, mi is voltaképpen az anarkhista nő. Sokan a nőemancipáció valamiféle apostolának is tartják, ami persze egészen téves. Az igazi anarkhista nő lelke többrendbeli jellemvonás vegyülete. Van benne lelkesedés, miszticizmus és fanatizmus s mindezekhez hozzájárul a bűnözési hajlam. Teljes odaadással szenteli magát az ügynek, amelynek mindent feláldoz, s a reá váró szenvedést és halált a vallás martírjóiéknak a nyugalmával várja. Ezek a tulajdonságok, amelyeket ugyszólván a szláv nőknél találhatunk csak együtt, teszik az igazi anarkhista nőt. Valamit olvasott, ami azt az új világot nyitja meg a számára, s már el van jéggyezve a legborzalmasabb pályával. Ettől kezdve a legnagyobb buzgósággal adja magát oda az új ideáknak, s izzó gyűlölettel fordul az ellen a világ ellen, amelyet magától elvetett.

Egyik leghiresebb anarkhista nő volt Perovszkaja Zsófia, akinek részbe volt II. Sándor cár meggyilkolásában. Jó családból származott. Apja orosz tábornok, Pétervár kormányzója. Elmélyedéséhez az első lökés szocialista olvasmányok, Marx és Lassalle adták neki, de mély hatást tett rá John Stuart Mill és Buckle is. Ezeknek az olvasmányoknak a hatása alatt feltámad benne az égető vágy, hogy a lelkében élő eszméket másoknak is hirdesse s nem törődve a következményekkel, oda hagyta a szülei házat s a legelső tömegbe vegyült. A munkásnép regenerálását tűzte ki céljául.

S ez az elkényeztetett leány, társaságának is ünnepelt csillaga, szüleinek bálványja ugy öitözködött ezental mint a legszegényebb asszony. Kalapot sem viselt, csak valami sáit csavart fejére. És durva fiokókkal cimborált, akik nem nagyon értettek az erkölshöz. Es Perovszkaja Zsófiának sok kellemetlenséget okozott az a finom eredete, ebben a világban a gyöngéd finom kéz és külső nagyon gyanus volt, hát még a tisztaság. Hát Zsófia igyekezett eldurvulni. Nagy terheket cipelt gyöngye vállain, a fején és a hátán, csak hogy hasonló legyen a környezetéhez amelylyel a legcigányabb életet folytatta. Sok társának még csak hajléka sem volt. Ilyen életmód közepette, s a rendőrségtől üldözötve kovácsoktól éjszaka összeesküvésüket. Kézről-kézre csempésztek a titkos irásokat és könyveket.

Néhány nappal a cár meggyilkolása előtt Cseljabovot, az egyik főösszeesküvőt elfogták. Pedig neki kellett volna jelezni a cár közeledését. Zsófia vette át rögtön azt a szerepet. Nyugodtan járt föl-s alá az uton s amikor a cári szánt megpillantotta, a megbeszélte módon megadta a jelt s a szeme látlára pusztult el a cár. S néhány héttel később, amikor kivégezték, ugy halt meg Perovszkaja Zsófia, mintha angyalok röpököttek volna körülötte.

Egy másik anarkhista nő, aki szintén jó családból származott s erényes és jó nevelésű volt, mielőtt a legnagyobb lelkesedéssel szentelte magát az ügynek, mikor kivallatták, hogyan nyerték meg a „tanoknak“, készséggel így felelt:

— Hát csak ugy lassankint történt az. Voltak barátaim, akiket pusztá gyanura elfogtak és olyan büntetékért elítéltek, amelyeket el sem követek. Ez mélységesen bántott. Hogyan eshetik meg az ilyesmi? — kérdeztem. A rendszer okozta ezt! — mondották. A rendszer!... Akkor el kell pusztítani azt a rendszert. Igen, de a rendszer az egész emberi társadalommal van összefüggésben s aki a rendszert támadja, az ledönti azt is... Hát le kell dönteni! — mondottam. Es amikor láttam aztán, milyen hidegen és szívtelenül veszik embertársainknak hallatlan nyomorúságát, akkor kivesszét bálom minden részvét az iránt a szívtelen faj s az ő tanításai és hite iránt és — anarkhista nő lettem. Persze, sok időnek kell elmúlnia, amig a mi napunk elérkezik. En ezt a napot nem érem meg. Vagy a börtönben pusztulok el, vagy a verpadon, de ez nem riaszt vissza, engem vizsgálat a a tudat, hogy mások majd

aratnak utánam azon a földön, amelyen én vetni segitettem.

Arra a kérdésre, hogyan alacsonyodhatik le egy nemesen érző leány az anarkhizmusnak az erkölcs-ről és a tisztességről való felfogásához, — így felelt: — Ezek a dolgok már egymásból következnek.

Az emberek által felállított tételeket az emberiség javára bizvást fel lehet áldozni. Ha egy leány anarkhista nő lesz, ugys vége a jó hírnevének, mennyiben lehet rá nézve fontos akármilyen is a társaság részéről?

Ez a szerencsétlen leány, mikor börtönbe került, lázongott, úgy hogy a legmegalázóbb módon fékeztek meg. Sikerült megszöknie, de újra elfogták. Egy napon félig megégyve találták a cellájában. Az orvos azt mondta, hogy legalább két órással kellett borzasztóan gyötörödnie, amíg a kis lámpással, amely a legnagyobb akaratérő, az embertőlőtli állhatatosság osekledhette ezt meg.

A cári pár utja.

Budapest, szeptember 16.

A danzigi találkozásnak, mielőtt a cári pár hajója Franciaországba indult volna, még egy kis utójátéka volt Kiebelben, ahol a cár patra szállt. A cár egy barna motoros nuszadon a Barbarossa-hídhöz vitette magát, ahol báró Seckendorf Henrik hercegnek és nejenek a nevében fogadták a kastélyba vezette. A cárné és három legidősebb leánya a kastély ablakából nézték a cár érkezését. A hercegi és a cári család a kastély vesztibüljében várta az érkező cárt. A cár és a cárné ma indultak el Kiebelből Franciaországba, leányaik pedig ott maradtak Henrik herceg nejenél.

Ami a franciaországi utazást illeti, ismét élénken vitatják az a kérdést, hogy a cár el fog-e menni Párisba is. A nacionalista városi tanács azt a hírt terjeszti, hogy a cár pénteken Párisba érkezik; de hozzátesszik, hogy ha ez megtörténne is, a cár inkognit fog maradni, s a város tanácsa nem üdvözölheti hivatalosan. Másrészt egész határozottsággal állítják, hogy a cár nem megy Párisba, amit legjobban bizonyít az, hogy nem is tartotta érdemesnek válaszolni a tanács meghívására. A Temps szerint ez halálös csapás a köztársaság-ellenes pártokra, amelyek most abban igyekeznek kárpótást találni, hogy önkényes magyarázatokat fűzzenek a danzigi találkozáshoz. Így a bonapartista Autorité azt állítja, hogy a két császár közt mutatkozott meleg barátság igen lehetően hat a franciákra; a tulságos lelkesedés tehát nem is volna helyén, mert hisz a cár franciaországi utja mindent a régi benyomásokkal szembe állít, amelyek arra szólították fel a népet, hogy a cárt Tolsztoj éltetésével köszöntse. Azt már említettük, hogy a francia rendőrség roppantul fél a befurakodható olasz anarkhistaiktól s már most rendkívüli szigorral ellenőrzik a svájci és olasz határállomásokon az utasokat. A félénk intézkedések közé tartozik az is, hogy a cári párhoz senki sem fog közeledni, még a végéből sem, hogy a cárnénak virággal kedveskedjenek. A kormány közlése is tetéte, hogy a cári pár olyan sietve utazik, hogy nem fog ráérni, ajándékokat elfogadni.

Berlin, szeptember 16.

Mint félhivatalosan jelentik, Miklós cár a német tengerésztszektől való elbucuszásakor így szólt:

— Remélem, mindig vállelve fogunk együtt állni.

A Lokal-Anzeiger jelenti: A danzigi találkozás politikai eredményeit illetőleg megbízható forrásból közölhetjük, hogy a vezérlelő államférfiak egymással való beszélgetései során a jövőbeli német-orosz kereskedelmi viszony alapjaira nézve még nem értek el megállapodást.

Páris, szeptember 16.

Compiègneben rendkívüli szigorú óvintézkedéseket tesznek. A Rue de Solferino, amelyen a cári pár keresztül megy, egészen elzárják. Az utcában csak katonaság fog állni.

Marseille, szeptember 16.

Itt nyolc anarkhista tartóztattak le. Az ideérkező hajók útásait a rendőrség szigorúan megfigyeli.

Páris, szeptember 16.

A mai minisztertanács nagyon rövid ideig tartott és csakis az orosz cári pár fogadására való utolsó előkészületekkel foglalkozott. Azon az ebéden, melyet szerdán Dunkerqueben adnak, Loubet elnök és Miklós cár csak kölcsönösen üdvözölni fogják egymást. Politikai pohárköszöntőket szombaton fognak mondani a szemle után való ebéden.

Delcassé külügyminiszter ma Lambsdorf orosz külügyminiszter tiszteletére harmincterítékü déjeunert adott.

Brunshüttelokrog, szeptember 16.

Az orosz cári pár és Henrik herceg neje ma délután 5 órakor a Standard-yahton ideérkezett. A hercegnő csakhamar visszatért Kiebelbe, míg az orosz cári pár csak holnap reggel 5 órakor folytatja útját Dunkerquebe.

Páris, szeptember 16.

Loubet köztársasági elnök és neje ma este 6 ór Lambsdorf orosz külügyminiszter tiszteletére ebédet adnak, amelynek Waldeck-Rousseau miniszterelnök, Delcassé külügyminiszter, Urussov herceg párisi orosz nagykövét és marquis de Montebello pétérvári francia nagykövét is részt vesznek.

Páris, szeptember 16.

A rendőrség elfogott két anarkhista, akik a Miklós cár Franciaországi látogatása ellen tegnapelőtt tartott tiltakozó gyűlésen izgató beszédeket tartottak.

A Temps közli, hogy a porta a Franciaországi hadgyakorlatokra egy alezredest bizott meg képviselővel, de a francia kormány nem fogja megengedni, hogy ez az alezredest a hadgyakorlatokon jelen lehessen.

Pétérvár, szeptember 16.

A Novoszi ma még egyszer foglalkozik Miklós cár utának jelentőségével és a német eszszárnak abból a mondasából indul ki, hogy amit föltett magában, azt végre is hajlja. Ezekben a szavakban az a rendületlen meggyőződés fejeződik ki, hogy a béke a jövőre is biztosítva marad. Ez egyuttal kulcsa a császár politikájának, aki mindig azt mondta, hogy törekvése a béke fenntartása. Miklós cár franciaországi utának nagy jelentősége van Franciaország belpolitikájára. Az orosz cári pár látogatása meg fogja erősíteni a mostani kormány állását.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

HIREK.

Budapest, szeptember 16.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Szeptember 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejkorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Fülöp orleansi herceg Bécsből Alosuthra utazott.

— A görösnyői zárógyakorlatok vége. Görösnyőből telegrafálják: A mai nap eseménye az, hogy a holnap zárógyakorlatot a ma déli 12 órától 3 óráig tartó felhőszakadásszerű eső következtében lemondták. A nagy esőnek ugyanis méltán felette káros befolyást jósoltak a legutóbbi esőzésektől amugy is sokat szenvedett csapatok harképeségére. A csapatok e szerint holnap pusztán be fognak vonulni beszállásos állomásaikra és holnapután elszállítják őket. A hadgyakorlatok megszakítása egyéb tekintetben mi befolyással sincs a legfelsőbb rendelkezésekre. A gyakorlat megvitatása a sátorban holnapután reggel 9 órakor lesz és szerdán délután 6 felsége megteszi Pécessét ígért látogatását.

A hadgyakorlat mai napja egyébként nagyon kedvező kilátások között kezdődött. Az ég boros volt, de keletről könnyed szellő fújdogált, mely tartós jó időre adott reményt. Ő felsége reggel 1/2 óra felé kocsin követve a fővezetőséget az innen 9 kilométernyire fekvő Pusztá-Kerekaljára érkezett. Innen Lobkowitz herceg főhadiszállásig lóháton kellett megtennie az utat, a legutóbbi tartós esőzések következtében elviselhetetlen sárban. Lobkowitz herceg főhadiszállásán a 40-ik honvéddadosztály (Cseszák altábornagy) és a 12. hadosztály-tüzérezred állott tömegben. Ő felsége itt hosszabb ideig nézte a 4. hadtest zöme ellenegyelőre a 7. gyaloghadosztály (Scheiner altábornagy) részéről intézett harcot majd a 13. hadtest balszárnyára ment, amelynek parancsnoka, Horsetzky altábornagy, a főhadiszállásával Vaisziban volt.

Igen érdekes képet nyújtott a hadgyakorlaton a két sárkánygömb, mely egymástól minteg 12 km. távolságban sok száz méternyi magasságban lebegett, ahonnan a saját főhadiszállásának a legfontosabb jelentéseket tették az ellenfél állásáról és mozgulatairól. Ez nemcsak könnyítette, de gyorsította is a

parancs-adást. A Lobkowitz herceg főhadiszállásán levő sárkánygömbbel nem egy incidens történt. Egyszer 9 óra felé heves fergeteg támadt, amely nemcsak a földön fekvő azt a 25 embert, ki a léggömböt tartotta, hanem a négyfogatu léghajós-osztagkocsit, melyen a léggömb sodronykötele volt erősítve, a 4 lóval együtt erősen ide-odarángatta.

Azután az a tiszt, aki a léghajó csónakjából a telepen észlelt eseményeket a hadtestparancsnokságnak telefonálta, betegét jelentett, ami rendesen megtörténik, ha több órán át a libegő gondolában kell időzni. Gyorsan felváltották tehát a beteg tisztet, akinek helyébe Tauber főhadnagy szállott a csónakba. Alig hogy ezzel a léggömb 200 méternyire felszállt, midőn újabb fergeteg következtében a sodronykötél elszakadt és ugyancsak neki indult a léggömb a légáramlat irányában, Szerencsére a sodronykötél annyira lenn szakadt el, hogy mintegy négy száz méternyi hosszú rész megmaradt belőle a gömbön, ami részben nehezéket képezett és megkönnyítette a gömb lehozatalát. A szél a léggömböt nyugati irányba sodorta egy erdő felett, miközben a sodronykötél megakadt a sűrűségben, úgy, hogy Tauber főhadnagyot ép egészséggben lehetett az erdő tulsó szélén lehozni. Ő felsége, aki időközben mindkét hadtestnek több csapatrészt megtekintette, Ózlon át visszatért a dísznővágási magaslatra, ahonnan a 13-ik hadtest négy hadosztályának a 4-ik hadtest három hadosztálya ellen intézett átkaroló támadását, az említett felhőszakadásszerű eső dacára órákon át kísérte figyelemmel. Ő felsége, aki ma szintén a Marcher nevű ir peiparipán lovagolt, noha 1/2 óráig nyeregben ült, az ütközetnek harszerű megszakítását délutáni két óráig figyelemmel kísérte és azután még megszemlélte a 4. hadtestnek visszatérő csapatait, különösen a 40. honvéd gyaloghadosztályt és a 31. gyaloghadosztályt egyes részeit, amelyek bámulatraméltó íességét és ruganyosságot tanusítottak.

Csak Baksán ült ő felségs kocsiira és így történt, hogy bár az ebéd egy órára volt rendelve, ő felsége csak 3 órakor érkezett a hadgyakorlatok fővezetőségeinek főhadiszállására. Bár Beck tábornagy, a vezérkar főnöke és Lipót Szalvátor főherceg ő felsége után lóháton tértek vissza.

Az ebéd alatt, amely délutáni 1/2-1 óra esti 6 óráig tartott, kiadták a két hadtestnek a hadgyakorlatok lemondásáról szóló parancsot, bizonyára minden csapat osztatlan öröme.

— A cár és a Figaro. A párisi Figaro a szombati számában dicsekszik, de senki sem veheti rossz néven ezt a dicsekvést, mert a francia szellemhez híven formás és ötletes. Azt lehetne mondani, hogy bizonyos kacér szerénység ri ki abból a kis közleményből, melyről szó van. Ezt írja a Figaro:

A Figaronak van egy rovatja, melyet olvasóink maguk igazgatnak, közölvén velünk, hová küldjük kedvence lapjukat.

Azok között az értesítések között, amelyeket tegnap kaptunk, akadt egy, amely különösen félkelettel kiadóhivatalunk figyelmét. Ez az értesítés ugyanis olyan előfizetőnkől ered, aki némely tekintetben nevezetese mondható. A távirat így szól:

Figaro — Paris.

Pétérvár, 13. á. 6. 45 este.

Sziveskedjenek a lapot, amelyet II. Miklós cár címére küldenek, szeptember 17-ig Dunkerquebe s aztán Franciaországból való elutazásáig Compiègnebe címezni.

Ime egy előfizető, aki biztos lehet abban, hogy kívánsága jól el lesz intézve.

— Falk Miksa jubileuma. A Magyarországi Hirlapírók nyugdíjintézetének igazgatósága tegnap délelőt az igazgatósági ülést megelőzőleg értekezletet tartott az intézet elnökének, dr. Falk Miksának 50 éves doktori jubileuma dolgában.

Az értekezlet elnöke, Neményi Ambrus, lelkes szavakban emlékeztet meg dr. Falk Miksának a magyar hirlapírás terén és különösen a nyugdíjintézet felvirágzása körül szerzett érdemeiről és kifejtette, hogy az intézet, melynek az ünnepelt husz év óta elnöke és amelynek felvirágzásában az ő munkásságának orozslánrészt jutott, első sorban bivatott arra, hogy a doktori jubileum alkalmával dr. Falk Miksával együtt ünnepeljen és neki hódolatát és tiszteletét kifejezze. Fekete Ignác indítványára elhatározta az értekezlet, hogy az intézet tagjai az ünnepeltnek az ünnep napján Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter intézeti alelnök vezetése alatt, testületileg fognak tisztelni és az intézet összes tagjainak sajátkezü szorenckvátait magában foglaló albumot fognak átnyújtani. Ezenkívül elhatározta az értekezlet, hogy az intézet az elnök arcképét ülléstero számára megfesteti s az arcképet ünnepi közgyűlésén fog leleplezni. Az ünnep rendezésére az igazgatóság bizottságot küldött ki, melynek tagjai: Görgy Aladár, Criklay Lajos, Fekete Ignác. Az értekezlet befejeztével ugyancsak Neményi Ambrus elnökielte alatt tartott ülésen az igazgatóság tudomásul veite az értekezlet határozatát.

— Házasság. Engel Arthur eljegyezte Steiner Miksa leányát, Rózsika kisasszonyt Budapesten.

— **Az állami tisztviselők kongresszusa.** Lukács László pénzügyminiszter az állami tisztviselők országos kongresszusa alkalmából körrendeletet intézett a hatáskörre alá tartozó valamennyi hatósághoz és hivatalhoz. Szól pedig ez a rendelet következőképpen:

Az állami tisztviselők országos kongresszusa f. évi szeptember hó 20—28. napjaira tüzésvén ki, felhatalmazom a címet, hogy az alkalmazásában lévő és az országos kongresszusra megbízottak gyanánt kiküldött tisztviselőknek feltétlenül, más résztvenni akaróknak pedig a fennfoglalt körülményekhez képest engedélyezhessen szabadság-időt a kongresszus tartamára.

Lukács s. k.

Ez a rendelet csak újabb erős bizonyítéka annak, hogy a miniszternek annak idején Körmebányán mondott beszédét sokan mennyire félreértették. Ime ez a körrendelet is csak arról tanuskodik, hogy a miniszter maga is átérzi a hivatalnokai kar súlyos helyzetét és ime maga mozdítja elő humánus és előzékeny rendeletével, hogy a tisztviselők kifejezésre juttathassák szolidáris érzelmeiket és jócsa kívánságaikat.

— **A gödöllői gyásznap.** Tegnap délután kegyelettel áldoztak Erzsébet királyné emlékének Gödöllőn. Az ünnepség, amelyről már előzetesen is adtunk hírt, szép programmal folyt le. Ott voltak az összes, Gödöllőn székelő hivatalok testületileg. Ott volt a 48-as honvédek központi választmányának hat tagú küldöttsége is, a földmívelésügyi minisztérium képviselőiben három tagú küldöttség és nagy közönség. Gödöllőn lakó művészek szerepeltek az ünnepen. A daloskór élénkelte a *Himnusz-t* utána *Somló Sándor* emlékbeszédet mondott. Azután *Hackl N.* Lajos tanár harmóniumkíséretével *Somló Sándorné* élénkelte Erzsébet-himnuszát. Az ének után *K. Hegyesi* Mari elszavalt *Lampért Géza* alkalmi költeményét. A *Szózat* rekesztette be az ünnepet és ezután egész sereg koszorút helyeztek a szoborra. Az öreg honvédek koszorúját *Mikár Zsigmond* tette le. „Kegyeletül Erzsébet királynénak, a ki áldott kezével oly sok keserves könyűt törölt le a szabadságharc nyomorékjainak szeméből.“ Gödöllő közönsége elhatározta, hogy évenként a királyné halála évfordulóján ünnepet rendez.

— **A francia posta baklővései.** A francia posta kissé szegényen most magát. Történt ugyanis, hogy Franciaország egyik legkiválóbb akadémikusának és írójának levelet írt egyik barátja abba a városkába, a hol nyári vakációját töltötte s egyszerűségi tanácsos is működik. A levél azonban nem jutott a címzett kezébe, hanem vissza került a feladóhoz, borítékján ezzel a megjegyzéssel: „*Meghalt 1875. március 5-ikén*“. És ez eset, írja a *Figaro*, nem pártatlan a francia postai adminisztráció történetében. Néhány esztendővel ezelőtt Coquelin, aki mégis csak ismeretes név kissé a nagyvilágban, nem kapta meg egy levelét, amelyet pedig erősen várt, tudván, hogy okvetlenül feladták a címére. Utána járt a dolognak, hát kisélt, hogy a levél a „kézbécsiteletlen“ levelek között volt. Ez pedig úgy esett meg, hogy az illető, aki Coquelinnek írt, Páris egyik legkurtább utcájának 5-ik száma helyett 6-ot írt és a postásoknak nem jutott az eszükbe, hogy felülsenek egy címjegyzéket, amelyből megtudhatták volna Coquelin pontos címét. No de legalább nem halt meg nekik.

— **A 24. vadász-zászlóalj Budapesten.** Az őrszi helyőrség-vátozás alkalmából a budapesti 4. számú hadtest a festői viseletű vadászcsapattal szaporodott. A 24. vadász-zászlóalj ugyanis, mely budapesti és fehérmegyei flukból áll, tegnap reggel a Gafozia határszélén levő Szremblova községből hazakerkezett. A közel 600 főből álló legénységet annak idején büntetésből helyezték el Székesfehérvárról, de a derék fluk, távol hazájuktól is vigan éltek, a zászlóalj a besorozott cigányaiból és más zeneőrök katonáiból állandó zenekart tart fenn, melyet azonban, mielőtt a fővárosba jöttek, hivatalosan feloszlattak. A vadászok állandóan a Mária Terézia-kaszárnyában laknak.

— **Index gyógyszerészettan-hallgatóknak.** A gyógyszerészettan-hallgatóknak a budapesti tudományegyetemen beiratkozásuknál csupán jelentősésvolt. Ezt a rektorátus most megszüntette és a gyógyszerészek az eddigi jelentősésvolt helyett az egyetemi hallgatókéval megegyező szabályszerű indexet kaptak.

— **Betörés a templomba.** A *Csepel* község előjárósága vakmerő templomfosztogatásról értesíti a főkapitányságot. Mára virradóra a templomszolga a templom kapuját feltörve találta. A templom egészen fel volt duiva, a falakról képek, az oltárról gyertyatartók hiányoztak. A szekrényből kelyhekét s egyéb értékes tárgyakat vittek el. Hiányzott a persely is. A megdöbbentő felledezésről azonnal értesítette a községi előjáróságot s a csendőrséget. Azt hiszik, hogy a templomfosztogatók Budapestre szöktek. Ugy a csendőrség, mint a fővárosi rendőrség nyomozza a betörőket.

— **Görgei Arthurné emlékiratai.** Évek hosszú során át elváltan élt Lőcsén a tavaly elhunyt *Görgei Arthurné*, aki tudvalevőleg közel 400 ívre terjedő s igen becses adatokat tartalmazó emlékiratot hagyott hátra. Az emlékiratok az 1874. évtől, *Görgeivel* való megismerkedésétől kezdődnek. *Görgei* akkor Prágában tanárség volt *Redenbacher* hírneves vegyésztanárnál, kinek házában későbbi neje nevelőlv volt. Ismeretes, hogy *Görgei* seregénél nem terte meg a tisztiek teleségeit s tekintetben saját nevelés mellett kivétel, de mikor tehette, annál szorgalmasabban levelezett vele. A világi napok után *Görgeiné* követte férjét Karinthyba s ez az időben született két gyermeke: *Kornél* és *Berta*. Előbbinek hagyományozta *Görgeiné* végrendeletileg az emlékiratokat. *Görgei* Kornél ez idő szerint New Yorkban tartózkodik s mint értesülünk, ott fogja az emlékiratokat saját alá rendezni. A nagybecsű emlékiratok német nyelven vannak megírva.

— **A második évfordulón.** Egy olasz író, *Rufo Paralupi* itt járt a nyáron Budapesten és budapesti barátai hozzásegítették ahhoz, hogy *Jókai* Mórt meglátogassa. Erről a látogatásról *Rufo Paralupi* az *Alba* című milanoi lapban, amelynek munkatársa, cikket írt. Ez a cikk tele van a legmélyebb hódolattal és lelkesedéssel, amelyet *Jókai* műveinek az ismerete ébresztett benne. A legtöbb *Jókai*-könyvet olasz fordításban olvasta. A cikkben leírja *Paralupi* *Jókainak* erzsébetkörüli lakását, foglalkozik vonzó, lebilincselő egyéniségével, majd közli a vele folytatott beszélgetést. A látogatás vége felé megkérdezte az olasz vendég *Jókaitól*, készül-e valami újabb munkára. A költő-házigazda azt felelte, hogy nem jut hozzá ahhoz, hogy nagyobb műbe fogjon. Sok a napilapja, s ezek egészen kimerítik alkotóerejét. Aztán mondott még valamit, ami nála szokatlan. Egy kis bánatos rezignációval ezt mondotta:

— Szó, ami szó, érzem, hogy vénülök: úgy vagyok már, hogy ha látogatóm akad, az jut eszembe, ha látom-e még valaha. Sokszor kételkedem benne.

Ezzel a melankóliával meggyőző ellentmondásban van amugy is a kifogyhatatlan teremtőerejű költő-fejedelem legújabb alkotása, amely egész terjedelmében itt következik:

Az én paradicsomkertem.

(A második évfordulón.)

Van nekem egy kedves paradicsomkertem,
Melynek minden táját én magam neveltem,
Háládatos pagony: árnyékok ad nyáron,
Fénybogárka repked benne esthomályban.
Alig vártam az őszi benné évről-évre,
Hogy dus terméseit beszédessé érve,
... A mióta Te ez édenben oltihon vagy,
Örök tavasz szállt rá: ia, virág újon hajt.

Mosolyodra felel újra nyíló rózsá,
Érintetlen *nyenyulhózzám* és *minóza*,
Hűséged *nefeletjs*, *ezeryj* szerelmed
Magadnak az ért kell *százzsorszéppé* lenned;
Lilium terem ott, hová árnyad lebben,
Violákat látok nyílni két szemedben,
Árcod mosolygása, ajkad hasadása
Örök tavaszvirág újra kinyílása.

— S nemcsak a kertemet varázsolta vissza
Lombsárgító őszbül virágos tavaszba,
Én magam is érzem íjtó varázsd,
Csodálva, hogyan lett virágzámom másod,
Én mostan már hiszek a földtámadásban,
A hol szerelem van, istenimádás van.
A Te kacagásod szeratók danája,
Csengő dalod székák égi orgonája,
A Te hü jóságod, éltető türelmed,
Ismeretes a bűnbocsátó kegyelmed.

— Ki ad nekem erőt az íti maradásra?
Csak Te, egyedül Te, életem hü társa.
Ez a paradicsom, az én édenkertem,
A mi itt visszatart, hogy még el nem mentem,
A jónak és rossznak tudásának lája,
Gyümölcseit most is csábítva kínálja.
S e paradicsomban Te vagy az egyetlen,
Nem lakik benne más, egyedül mi ketten,
S e paradicsomnak még kigyó a sincsen,
Hiszen ördögöt nem teremtett az Isten.

.....
Vólna ugyan holmi lángpallósu angyal,
A kinek a szeme, mikor ráuk néz, kancsal,
De kinek azt mondom: angyalkám, barátom,
Othon parancsolj! — itt ég az én oltárom.

Szeptember 16.

— **Feleborult csónak.** *Wittinger* Antanél és *Böröcz* Imréné, mind a ketten kormányosok teleségei, tegnap délelőtt a Dunán a Jesóraparton levő kőkrakodó irányában csónakáztak. Egy nagyobb hullám feleborította a ladikot s a két asszony a Dunába esett. Jajveszélésükre a közelben levő hajósok a mentésükre siettek s szerencsére még élve kimentették a póruljárt csónakozókat, akiknek, leszámítva az ijedelmet, semmi bajuk sem történt.

— **Szegény urinőkért.** *Klotild-Egyesület* lett a régi *Luzsa-Egyesület*ből s a névváltozás újabb és nagy föllendülést jelent. Azt, hogy *Klotild* főhercegnő védője lett az egyesületnek és évenként kétezer korona szubvenciót becsát a rendelkezésére, továbbá eskü-tü palotájában örökre ad ingyemes *üzlethelyiséget* (szabad világitással) az egyesület női kézimunkáinak az árusítására. Mert tudvalevő, hogy a volt *Luzsa-Egyesület* milyen humánus hivatást teljesített idáig: sok száz elszegényedett urinőknek adott alkalmat arra, hogy a kézimunkákból szerezhetett magának jövedelmet, a nélkül, hogy magának kellett volna az elárusítás fáradságos és sokszor kellemetlen dolgát végezni. Csak az volt a baj, hogy az egyesület nem tehetett annyit, amennyit szeretett volna. Kopogtattak nálánok, akiknek egyáltalában nem volt pénzük a kézimunkához szükséges anyagra. És az egyesület nem támogathatta őket, úgy hogy megint jó időknek kellett elmúlnia, amíg néhány garast összekuporgathattak és mégis hozzá foghattak valami kis munkához. Nem lévén tőkéje az egyesületnek, a kész és elforgatót kézimunkákat nem fizethette ki rögtön, s a szegény asszonyoknak várni kellett, amíg kézimunkáikat eladhatják. Ezeket a bajoknál való segítséget jelenti a fordulat, hogy *Klotild* főhercegnő állt az egyesület élére. A szubvenció, amely mindaddig jár ki, amíg az egyesület a maga erejére támaszkodhatik s az ingyenes üzlet (mostanig üzletlet is kellett bért fizetni) lehetővé teszi, hogy az egyesület hathatósan mozdítsa elő pártfogoltjainak a dolgát. Eddig tíz percentet levontak a kifizetett munkák árából, s ebből és a tagsági díjakból fedezték az üzleti helyiség költségeit. Ezentul a tíz százalékos lovonás általában elmarad s csak készen behozott munkáknál történik majd lovonás, még pedig egy *segítőtárgy* javára, amely beteg és nyomorúságba jutott nőket fog kisegíteni, amelyért a támogatók esetleg kézimunkát adnak hálából, ha magukhoz térnek. Mondani sem kell, hogy ez az egyesület a legnagyobb mértékben megérdemli, hogy virágozzék. Minél többen keressék tehát fel üzletletiségét, ahol sokféle kézimunkát kapni, egész finom fajtát is, ebédlőbe, szalonokba valót. Hogy ez csakugyan így van, arra legjobb bizonyíték, hogy *Klotild* főhercegnő gyakran járt udvarhölgyével, *Szirmay* grófnővel a boltban eddig is és a maga számára is vásárolt. Eddig havonként több száz forint forgalmat csinált az egyesület s karócsyó táján még élénkebb a kézimunka-vásár. Aki a *Klotild-Egyesület* boltjába megy, megbizható, szép, finom holmit kap és mérhetetlen jót tesz.

— **Az anyagvizsgálók az Aldunán.** Az anyagvizsgálók kongresszusi tagjainak alduai kirándulása ma programszerűen folytatódott. *Buziáson* a Magyar Folyam- és Tengerhajózási Társaság külön hajójára szállva, pompás napsgaras időben a Vaskapu felé utaztak. A vidék természeti szépségei és a Kazán-szoros mindvégig lebilincseltek a társaság figyelmét; a világ minden nemzetéből jelenlevő kiváló szakértők pedig a Vaskapu szabályozását és a Vaskapu-csatornát vették szakértő bírálat alá, ismétlenül is kifejezést adva a nagyszerű munkálatok iránt való elismerésüknek. Nagy érdeklődéssel kísérték *Egan Ede* magyarázatait a Vaskapu nevű vontató kötélhajó szerkezetéről, hízeglőn nyilatkozva arról a tényről, hogy ez a hazai gyárban készült, egészen speciális szerkezetű sodronykötél-vontatógőzös most már teljes két éven át kilógástalanul megfelelt céljának. A Vaskapu csatorna megtekintése után rövid időre *Adakaleh* szigeten szálltak ki a kirándulók, honnét azután az Orsován várakozó külön vonaton *Herkulesfürdőre* utaztak, hol este a díszteremben nagy vacsora volt. A vacsora folyamán ugy a vendégek, mint a magyarok részéről számos felkőszöntött mondat és a kültőidiek ismétlenül is a leglelkesebb hangon üdvözölték a magyarokat, a leghízeglőbb szavakban adva kifejezést a hazánkban tapasztalt föltött. Hálás szavakban emlékeztek meg a magyar sajtó támogatásáról is, legelső sorban pedig a magyar kormány jóindulatáról és figyelméről és nagy lekesedés közben a következő távratot intézték *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszterhez:

Az anyagvizsgálók nemzetközi kongresszusának tagjai mely tisztelettel üdvözölték nagyméltóságodat a mai bucsulakomáról és tiszteletteljes hálaújkat tolmácsolják azért a kegyes előzékenységet, amelylyel a magyar munkásság örök diadalát hirdető Vaskapu csatornához tett nagyerőlkü tanulmányi kirándulás eszközlését nagyméltóságod lehetővé tette. *Czigler Győző* bizottsági elnök.

Ludwig Gyula előnkizgazatóhoz is megleghanua köszönő távratot intézték.

— **Országos gyűjtés egy templomra.** A fővárossal szomszédos erzsébetfalvai evangélikus egyház-község, melynek főlelgyelgyője dr. *Molnár* Viktor kultuszminiszteri tanácsos, a helygymniztertől engedelmeket kapott arra, hogy temploma és a paplak építésére országos gyűjtést indíthasson. Az adományokat a m. kir. postatakarékpénztár budapesti főpénztára fogadja el.

— Egymély reformok Nagy-Rőceéről.

Budapest már napirendre is tért az emberiség a fölött a kérdés fölött, hogy hogyan lehetne rendezni ennek a nagy pazar városnak az anyagi ügyeit. Nagy-Rőczen azonban még gondolkoznak ezen a problémán s például Gaján Viktor Géza ur igen szép tervezetet küldött a fővárosnak annak a néhány reformnak az irányában, amelylyel alaposan meg lehetne korrigálni a helyzetet. Gaján Viktor Géza ur érdekes ember lehet. Sokoldalú. A névjegye azonban még érdekesebb. Amúgy is kissé pazar neve alá ez a pár szerény sor van nyomtatva:

Nagy-Rőce rendezett tanácsu városi polgár, ottan 1876. évi november 1-től 1893. évi szeptember 14-ig, amikor „csak irnok” állomárról önként lemondott, városi irnok, iktató és kiadó, az összes adó- és illeték-ügyek vezetője, tanácsnok, katonai ügyek vezetője, árvaszéki jegyző, fogalmazó az összes városi ügyekben, helyettes, illetve tényleges rendőrkapitány, az éjjeli őrségek parancsnoka, ugy is mint az ottani önkéntes tüzoltó-egylet szivattus osztály parancsnoka, illetve főparancsnoki helyettes, egyleti titkár, ugy is mint rendőrfőkapitány bagatell ügyek vezetője, városi márnokhelyettes, fűrdőbiztos, a nagy-rőcei ág. ev. egyház és iskolaszék jegyzője, az iparhatósági megbízottaknál jegyző.

Ezek után elmondja Gaján ur, hogy hogyan képzelte el a megváltást. Olyanformán, hogy vegyen a főváros szabad kutatási jogot a szénre Porosz-Sziléziában, a barna szénre pedig Magyarországon és hozzá be a szén-monopóliumot. Szóval, valami széntrafik-forma lebegett a Gaján Viktor Géza lelki szemei előtt, amikor megrajzolta Budapest számára a jövőndét. Azonkívül monopolizálja a főváros a tűzfűtő-árutást is. Aztán csináljon egy cellulose-gyárat. Hat-százezer korona kell hozzá s mindjárt az első évben három milliót jövedelmez. Ez a jövedelmezőség azonban bizonyos szerény feltételhez van kötve. Gaján Viktor Gézát kell vezérigától behelyezni a gyárba. Hogy hol legyen a gyár, no hát azt már nem mondja meg Gaján ur. Az az üzlet titka. Ugyszintén titok az is, hogy hogyan spórolhat meg a leg egyszerűbben Budapest városa esztendőnkint egy milliót. — Ezt a titkot nem bizza a papirosra, hanem meg tudja négyeszm között a főpolgármesternek, ha úgy tetszik. — A tanács azt mondta, hogy köszöni a szivességet, de nem kér belőle.

— **Pálinkafőz szerzetesek.** A francia szerzetesek javarésze már alávetelte magát az új törvénynek, csak egymélyek tartják még magukat makacsul. A minap Henry, grenoblei püspök *Loubet* elnökét jár a karthauzi szerzetesek ügyében és szentül meg volt róla győződve, hogy sikert arat, mert köztudomásu, hogy az elnök nagy barátja a *chartreusenak*, a karthauzi barátok pompás pálinkájának. *Loubet* elismerte, hogy a szerzet működése áldásos az emberiségre nézve, de sajnálta, hogy az alkalmány tiltja az ő beavatkozását, egyekben pedig a püspök urat *Waldeck-Rousseau* miniszterelnökhöz utasította. Szomorúan távozott az egyház-éjelelem, aki tudta, hogy a miniszterelnök kedvence itala — a benedikter, a benedek barátok híres pálinkája. A *Süete* különben azt írja: „Mire valók a karthauzi barátok? Együttélnek örökös némaságban vagy huszonnyegen, éjjel-nappal imádkoznak, énekelnek vagy alszanak, de semmiféle olyan üldadatot, amely az emberiség javára válnék, nem végeznek. Legtöbbször csak, mint *likörgyárosok*, érdekesek. Ez igaz. Csakhogy ebben a minőségükben hozzájárulnak az *alkoholizmus terjesztéséhez*.”

Hanem azért mégis csak meg kellene kimélni a valdói chartreuse gyártóit. Megérdemlik, mert a likörük csakugyan pompás.

— **Egy zeneszerző halála.** A magyar zeneszerző egyik hívatott művelője, a ki mint zenei szakíró is kiváló érdemeket szerzett, tegnap meghalt. Dr. *Steiger* Lajos a halott, a *Nemzeti Zenedében* az ősszhangzattan tanára, a pesti zsidó hitközség helyettes titkára és ügyésze, a kinek ravatalánál megrendülő állunk. Az elhunyt, a ki 1862-ben Komáromban született, a jogi pályára lépett, 1885-ben doktori diplomát nyert, később pedig ügyvédi oklevelet. A zenével már kora ifjúságában nagy sikerrel foglalkozott és a *Nemzeti Zenede* kurzusát után 1875-ben a *Zeneakadémiába* iratkozott be, a hol *Volkman* Róbert és *Abányi* Kornél voltak tanárai. Miután itt is diplomát szerzett, tévkeny részt vett a hazai zenei viszonyok fejlesztésében, részint mint finom tollu műkritikus, részint pedig mint komponista. Írt számos értékes műdalt, vonósnygyest, férfi- és női-karokat és nagyobb zabásu szerzeményeket, a melyek elsőrendű zenetársulatok műsorában szerepelnek. A *M. K. Operaházban* színrekerült *Új Romeo* című egyfelvonásos balletje, legutóbb pedig a *Nemzeti Zenede* zenei kar hangversenyén mutatták be *Gyászhangok* című szerzeményét, a melyet *Erszék* királyné emlékére írt. 1890 óta a *Nemzeti Zenedében* az ősszhangzattan tanár volt a tanára. A korán elhunyt jeles férfinak temetése holnap délelőtt fél tízkor lesz a *Kerepesi-út* 28. számú házából.

— **Felborult komp.** A szerencsétlenségek hiába történnek meg, nagyon keveset okulnak belőlük. A paksi kompkatasztrófa híre minden kis faluba eljutott és sokszor veszteket már el más-kor is emberek elsüllyedt kompkokról, de azért a könnyelműség e körül a jármű körül csak nem akar megszűnni. *Vivodina*ban, a Kulpa folyón esett most baj a komppal. Ott a komp rekesz vízállás mellett is csak hat embert és egy kocsi bit el, s mégis a folyó áradása dacára is huszonöt utassal és két kocsival terhelték meg. A nagy teher alatt a kötél elszakadt s az ár nekisodorta a kompot egy malomnak. A gyöngye jármű rögtön fölborult s a sok utas kocsisólvavastul a Kulpába esett. Csak két embert mentettek meg a többi odavesztett. A víz befultak közt volt a *Vivodina* polgármester is.

— **A leleményes stuttgarti.** Stuttgart királyi parkjaiban, amelyek nyitva vannak a közönség számára, sok a tó s a tóban a hal. A közönség, amely sokat jár el ezekbe a parkokba, nem feledkezik meg a halacsokról és sok jó kenyerékét és kalácsot visz nekik. A minap nagy bámésztömeg sereglett össze az egyik tó körül. Volt is mit látni. A város egyik leleményes lakója, hogy a halakkal való szórakozásba némi változatosságot öntsön, zsinegre kötött egy krumplit s bevetette a halak közé. Ami amikor egy-egy hal már-már bekapott a krumplib, polgárunk mindig rántott egyet a zsinegen, tantalusi kinokt okozván ezzel a halaknak. Már jó ideig szórakozott a szivtelen férfi ilyen módon, amikor hirtelen ott termett a park felől egy ember, aki is tudomás szerzésén a történetről, rögtön felírta a különösen mulatózó. És a derék ur hiába tiltakozott és mentegődött másnap a rendőrségen, irgalmatlanul három márká bírságra ítélték, „amiért kinosza a királyi tavak halait”.

— **Elhárított vasúti baleset.** E hó tizenegyedikén utazott a román trónörökös *Brassó*ból Budapestre. A gyorsvonat, mely zsufolyva volt utasokkal, *Winkler* Ignác fűtőházfőnök vezette s neki köszönhető, hogy baleset nem történt. Alig indult ugyanis ki a vonat a pályaudvarból, a fűtőházfőnök észrevette, hogy a mozdony és az udvari vonat között levő postakocsinak valami baja esett. Megállította a vonatot és óvatosan vitte be *Bofaluba*, hol aztán konstalták, hogy a kocsi tengelye el van hajolva. A sérült kocsit kilökték s a vonat akadály nélkül folytatta útját Budapest felé.

— **Halott az utilladában.** Páris egyik külvárosában titokzatos büntény nyomára akadt. Két héttel ezelőtt történt, hogy egy egyszerűen öltözött asszony lakást keresett ebben a külvárosban. Egy paraszt adott neki lakást. Az asszony otthagytott egy utilládt azzal, hogy egy hét múlva visszajön. A terminus elmult, de az asszony csak nem jött. A paraszt gyanakodni kezdett s vizsgálta a ládát. Abból rothadás szaga áradt ki. Most már értesítette a rendőrséget. A ládát felbontották s egy negyvenöt esztendőnek látszó férfi *holttestét* találták. A halott nyaka el volt metszve. A rendőrség nyomozásának nincs eredménye. A ládán ez a vasúti jelzés volt: *Monaco* — *Paris*.

— **Baleset.** *Huntmüller* Károly, az első magyar papiripar-ésrésztársaság igazgatója, a napokban a horvát gyár építési munkáitának megtekintésekor leesett egy négy méter magas állványról. Szinte csodás dolog, hogy a négy eszének komoly következményei nem lettek s a 67 éves öreg ember csak a homlokán szenvedett egy kis sérülést.

— **Életuntak.** Tegnap este a Lánchíd budai oldaláról egy uriasan öltözött leány a Dunába ugrott s nielőtt meg a mentésre siethettek volna, elmerült a hullámokban. Egyáltalán semmi tárgyat nem hagyott maga után s így személyazonosságát sem tudták megállapítani. — *Kaszánics* Erzsébet (Tolnamegye) születési, 21 éves cseléd az Andrássy-út 85. számú ház harmadik emeletéről leugrott s holtan terült el az udvar követében. Holttestét a törvényszék orvostani intézetbe vitték. — *Szilágyi* Vilmos vándorszínész tegnap *Dunakeszen* szíven szurta magát. Bevittek a Rókus-kórházba, ahol ma reggel meghalt.

(x) **A világ legnagyobb éléskamrája.** Uruguayban a La-Plata folyó mentén van a világ legnagyobb éléskamrája. Óriási edényekben a szarvasmarhák ezreinek a husát dolgozzák fel bouilloná. Ez a telep tulajdonképpen a *Liebig-féle huskivonat-társaság* tulajdona. Ez az éléskamra a szabad ég alatt fekszik, ami nem is lehet másképpen, mert a terület 200.000 hektár, tehát sok kis európai állam területét meghaladja. Berendezése a lehető leg egyszerűbb: a pampek pompás zöld mezőiből és 100.000 legjobb szarvasmarhaból áll. Ez a *Liebig-társaság* állandó készlete. De ezeken kívül sok szarvasmarhát vásárol még a társaság, hogy eleget tessen a világ fogyasztó követelményeinek és a mellett hű maradjon jelgéhez: *A jó legjavát!*

(x) **Lessner Gusztáv** fényes divatúru üzletet nyitott a *Bessen-utca* 8-ik szám alatt. A női divatelmék rengeteg választéka áll a hölgyközönség rendelkezésére. A leg egyszerűbb és legolcsóbb divatelméitől a legfinomabbig a zinek és finomságok minden skálájá megvan ebben az egyszerűségben is elegáns üzletnek. Természetes, hogy a pontos és jó kiszolgálás is olyan mértékben történik, amint az ilyen elsőrangú üzletben elvárható.

A műgyetem megnyitó ünnepe.

Budapest, szeptember 16.

Az új tanévvel a József-műgyetem is megtartotta megnyitó-ünnepét. Az egyetem nagy kerti terében folyt le a szép ünnep, amely alkalomból a hatalmas terem szorongásig megtelt a főiskola hallgatóival. A dobogó helyén délszaki növényekkel díszített földtorny elhelyezett állítottak föl. Ott volt a rektor és a dékánok helye. Az emelvény előtt foglaltak helyet a megnyitó ünnep vendégei. A műgyetem ünnepén megjelent *Wlassics* Gyula kultuszminiszter is, akit az ifjuság belépésekor zajos éljenzéssel üdvözölt. Utána lépett a terembe *Ilosvay* Lajos rektor, *Rejtő* Sándor, *Rados* Gusztáv és dr. *Schmidt* Sándor dékánokkal, akik az ifjuság éljenzése között azonnal elfoglalták helyeiket az emelvényen. Ott voltak még *Vécsey* Tamás, a tudományegyetem rektora, *Tóth* Lajos miniszteri osztálytanácsos, *Gopcsa* László miniszteri titkárral, *Asbóth* Emil és *Gál* Jenő miniszteri tanácsosok, *Szilv* Kálmán, az Akadémia főtitkára, *Alexander* Bernát egyetemi tanár, dr. *Hutyra* Ferenc, az állatorvosi főiskola rektora, *König* Gyula, *Wartha* Vince, *Than* Károly, *Ziepernovszky* Károly, *Tölgessy* Béla, *Bodola* Lajos, *Khende* Antal műgyetemi tanárok a műgyetem teljes számban megjelent tanári karával, *Leövey* Sándor közigazgatási bíró és mások.

Ilosvay Lajos rektor a beszámoló és egyáltalán székfoglaló beszédében mindenekelőtt üdvözölte a műgyetem tanítótestületét, tanulóifjúságát s az érdekes vendégeket, főleg a minisztert, akik a megnyitó ünnepnek lényűt kölcsönöznek. Azután áttért az elmúlt iskolai év történetére, mint legkimagaslóbb eseményt kiemelve, hogy a király a műgyetemet a doktorrá avatás jogával ruházta föl.

E jogadományozást nemcsak az érdekelt műszaki körök, hanem az ország közvéleménye is lelkesedéssel és megelégedéssel fogadta. Azután kiemelte, hogy míg nálunk a műszaki doktorrá avatás jogának adományozása semmiféle nehézséggel nem járt, addig Németországban elkeseredett haró előzte meg, míg végre II. Vilmos császár megadta ezt a jogot a berlini műgyetemnek. Nekünk azért volt szükségünk arra, hogy műszaki doktorrá avatassunk, mert gondoskodnunk kellett arról, hogy nagyobbra törő lelkünk becsúgyukat itthon is kielégíthessék, hogy egy tudományos fok megszerzéséhez céljából ifjuságunk színe-java ne menjen ki külföldre s hogy azok akiknek a műszaki tudományok művelésére az Isten tehetséget adott, diszertációikkal ne a német, hanem a magyar irodalmat gazdagítsák. Mindenki nyugodt lehet az iránt, ugymond, hogy a tanács a doktorátus adományozásában már azért is sok óvatossággal fog eljárni, hogy a királyi szavakhoz híven „e szép jogot kellő megfontolással gyakorolja”. Azután hangzott, hogy a műgyetem a műszaki doktorátus adományozásánál értékesebb jogot már nem kaphat. További fejtegetései során sürgette az új műgyetem építésének haladéktalan megkezdését, mert mostani épületeiben a műgyetem már nem fér el. Meghatott szavakkal emlékezett meg *Fodor* József elhunytáról, akiben a műgyetem is nagy veszteséget siratja.

Az ifjuság egyesületi és egyéb ügyeiről szólva, kiemelte a *technikus-élet intézményét*, amelyet az elmúlt évben hoztak be s amely elégségesen igaz méltányolható módon segített a szükséglet szenvedő hallgatókon. Ez a nem kevesebb bizalommal, mint merészséggel megindított vállalat október elsejétől a tanév végéig 109.418 ébedét adott. Ebből egészen ingyenes volt 26.000, mérskelt áru 32.375, a többi 51.043 is annyira jutányos volt, hogy egyenként csak 40 fillérbe került. Végül még az ifjuság egyesületeiről szólt. Az a baj, hogy nagyon sok ifjusági egyesület van az egyetemen, amelyek talán egyenként érnek is el némi sikereket, mégis az ifjuságot egymástól inkább elválogatják, mint egymás felé közelítik. Elismeri, hogy az egyesületek a műgyetemi hallgatók megleszített munkájának eliensúlyozására fölülte szükségsek, de egy nagy körben kellene egyesülni az egész műgyetemi ifjuságnak s ez a nagy kör a műgyetemi kör lehetne, sok apró-cseprő diák-egyesület helyett.

Szükséges, hogy a műgyetemi ifjuság oly célokat tűzzön ki maga elébe, melyeknek megvalósíthatása csak tőle függ, és olyan jelszavakkal gyűjtse hivatát, melyek hozzája illők. Hiszen tudnia kell azt, hogy politikai vagy társadalmi pártalakulásoknak irányt nem szabhat. Azok a politikai jelszavak néha olyanok, hogy a bennük kifejezett eszme az ifjuságnak nem célja, hanem kötelessége. Eppen ezért — ugymond — nem tudtam megérteni, mért kellett a lefolyt tanévben a műgyetemi ifjuságunk szabadalvú és nemzeti párt címmel két, egymással ellenségeskedő táborban gyülekeznie. Az ifjuság lélekének vezüszletét hajlamánál fogva mindig csak a haladás nagy eszméinek hódol, azaz: a *legelsőbb határig szabadalvú*. Ez hiszem, hogy becsülettel ösztönnyggel át lehet hidalni azt a szakadékot, mely a műgyetemi ifjuságot egymástól elválasztja. Ne azt tekintsek, hogy egyikük vagy másikuk Istenét melyik lemlomban imádja, hanem azt, hogy imájába ennek a hazának üdvét befoglalja-e? Legyen zászlójuk a végtelen tökéletesedés felé törekvés szabadságának, a szebb jövőt álmódú lelkek egyenlőségének s a közös haza szeretetéből táplálkozó testvériségnek zászlója, amelynek tisztaságát rut visszavonás sohase szennyezze be!

A rektor beszédét lelkes éljenzéssel fogadták s ezzel az ünnepség véget ért.

lett remek érmei és plakettjei jutalmul. A kitüntetett művészt legutóbb a francia kormány részesítette hasonló elismerésben.

EGYESÜLETEK.

(A Hírlapok Nyugdíjintézetének) mai igazgatósági ülésén a következő adományokat jelentették be: Dr. Kán Béla kir. tanácsos koszoru megváltásért néhai dr. Vadnai Andor után 40 korona; néhai Luczenbacher Pál hagyománya 5000 korona; Sturm Albert intézeti tag 200 korona; Siposs Ignác intézeti tag 40 korona; Löwy James gyáros Pozsonyban 32 korona; Országos Raktárházak Részvénytársasága 100 korona; Adorján Sándor a Nemzet szerkesztője, intézeti tag Jókai Mórnak a Nemzetben megjelent kéziratáért 100 korona. Új tagul jelentkezett Zilahy Kiss Béla. Az igazgatóság új tagokul levette: dr. Gratz Gusztávot és dr. Soltész Adolfit, a II. osztályba Galovich Jenőt és Feisner Miksát. Az igazgatóság ezután folyó ügyeket tárgyalta és megbízta Radó Antalt a jövő évi újrakiadást előkészítő szerkesztésével. Az igazgatóságból kilépett Fenyő Sándor helyébe a Magyar Hírlap szerkesztője Márkus Miksát küldte igazgatósági tagul. Az igazgatóság a Bródy-alapból nyújtott segélyt.

(A Fehérkereszt Országos Leléncház-Egyesület) ma délután tartotta évi közgyűlését gróf Károlyi Alajosné elnöklésével. A közgyűlés bevezetésképp Tabódy József alelnök változta az egyesület áldásos működését, azután Bánóczy József főtitkár örömmel jelentette, hogy Klotild főhercegnő tavaly elfogadta az egyesület védnökségét s az új alapszabályokat a múlt évben megerősítették.

Dr. Szalárdi Mór a központi intézet forgalmáról tett jelentést, mely szerint tavaly az intézetben 4-17 gyermek nyert felvételt, míg 1899-ben csak 3318, 1898-ban 1888 és 1898-ban 892. A pénzügyi jelentés szerint az egyesület vagyona 681,911 korona; bevétel volt tavaly 916,680 korona; kiadás pedig 987,183 korona. Végül kiegészítették a választmányt, melynek új tagjai lettek: Baóthy László, Dégen Gusztáv, Eisele József, Hanzaly Lászlóné, Kallivoda Ferenc, dr. Nagy Gyula, öv. Puzsík Ferenc, dr. Schmidt József, dr. Simonyi Zsigmondné és Villányi Alajos.

A rendes közgyűlést megelőzőleg az egyesület rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen a belügyminiszternek a fiókintézetek, valamint a központi intézet átengedése tekintetében érkezett leiratát tárgyalták. Bánóczy József főtitkár ismertette az igazgatóságnak a leiratra válaszó előterjesztését, mely szerint az egyesület hajlandó a kormány törekvéseit előmozdítani s a fiókintézeteket felszámolni, de a központi intézetet csak bizonyos feltételek alatt, nevezetesen az épületet csak használatra engedi át a kormánynak az ingatlan értékének megtérítése mellett, mely összegből azonban levonatik a kormánynak 220,000 koronát tevő segélye. Azonkívül a kormány átvései a betegpótlási alap terhére felvett gyermekeket, az intézeti orvosokat és egyéb tisztviselőket jelenlegi fizetésükkel s beszámítja szolgálati idejüket is. Az e tárgyban tartandó ankétre az egyesület kiküldi az elnökséget, névszerint gróf Károlyi Alajosné, Dániel Ernőné, gróf Teleki Géza, Tabódy József, Chorin Ferenc, Bánóczy József és Alexander Bernátot.

A közgyűlés az igazgatóság előterjesztését egyhangúan elfogadta.

(Az Egyetemi Kör közgyűlése.) Az Egyetemi Kör a nagy nyári szünet után tegnap délután 6 órakor tartotta első közgyűlését. Az ülést E. Hencs Károlyi elnök vezette. Legelőször is a tisztviselők számoltak be szűnői működésükről. Ezután az elnök jelentést tett arról, hogy a szűnő alatt az Egyetemi Kör helyiségeit újjáalakították. Mindezek tudomásulvétele után a közgyűlés megválasztotta főorvosának a kör érdekében kifejtett munkásságáért: dr. Wilder Bertalant, orvosokká: dr. Weyner Emilt, dr. Fuchs Sándort és dr. Meisels Vilmost. A kör vivomesterévé pedig megválasztották: G. Gennari olasz vivóatárát. Végül elhatározta a közgyűlés, hogy a bizottság kebelében szükséges választásokat az e hónap 21-én, szombaton tartandó bizottsági ülésen ejtik meg.

SPORT.

•• Bécs lóversenyek. Holnap igen nevezetes futása lesz a szeptemberi meetingnek. Nem nagy a díja, mindössze 6000 koronányi a Gaga-versenynek, de küzdől igen nagy nívóra emelik a jelentőségét sportszempontból. Nagyszerű két- és háromméves lovak találkoznak a startjánál, úgy hogy nemcsak a lovak között nyílt egészen a verseny, hanem még az is nyílt dolog, hogy vajjon a két- vagy a hároméves évrát lesz-e a győztes. A három éves flyerek elijét csak Haidrose és Nero képviseli, de mindkettőt ismeretes roppant sebességéről, a kétéves évrát legjára közül pedig Mayor, Javorina, Ladon, Couleur, Blockade és Macca vehetik fel a küzdelmet. Dacára a kitűnő kétéves évrát, hároméves lóban keressük a nyertőt és pedig, tekintve a bécsi nehéz pályát és a mély talajt, inkább a mén Norban, mint Haidroseban. A kétévesek közül Mayor bizonyára kitűnően fog futni. Nem lesz érdekeltlen az Espoir-verseny sem, különösen ha fut érte Perlass is, mely e versenyben való szereplésével megfontolható az Erzsébet királyné-díj rejtelmét is. Perlass holnap győzelme azt mutatja, hogy High Leicestershire nagyon jó ló, ha ellenben

vereség érné, akkor kiderülne, hogy a Királyné-díj nyertője voltaképpen nem vert semmit. Perlasszal szemben leginkább Davensbergnek és Carminnak van chanceon.

Tip.eink holnapra a következők:

- I. Miss Duncan—Windsor.
- II. Sári volt a neve—Strohfeuer.
- III. Nero—Haidrose—Mayor.
- IV. Vengeance—Perkal.
- V. Fuhrdahn—Saskia.
- VI. Corsica—Különc.
- VII. Perlass—Davensberg.

•• A Jubileum-díj. Kezd most már élénkíteni a vasárnap eldülő bécsi Jubileum díj fogadási piaca is. Frangepán olyan erősen halad lefelé a listán, hogy most már 3-szoros pénzzel egyforma javort a szürke Kamorvaannal, Durban 5. High Leicestershire és Mindyeg 6. Fagon 8. Sobri és Parapiwie 10-szeres pénzzel kapható.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Egy pör költséggel. Bécsből táviratozza tudósítónk, hogy a Hilsner-pörben szerepelt esküdtek idővesztés és keresetüktől való elesés címen a 2. napi tárgyalás idejére összesen 8000 korona kártérítési igényt jelentettek be. A törvényszék elutasította kérelmüket az esküdteket, mert a büntető-perrendtartás értelmében kártérítésre esküdtek nem tarthatnak számot.

§§ Két gyermek tűzhála. Tokár János kőbánya-munkás vadházasságban élt Hellebrandt Mihályné munkánéval, akitől két leánygyermek született. A földhözragadt szegény kőbánya-munkás akinek keresete alig volt e ég kenyérre, hogy lakbért ne kelljen fizetnie, a Mátyás-hegy 1638. szám alatti telken épült ház szénapadlásán buza meg magát családjával. A mult évi október hó 3-án reggel Tokár és Hellebrandtné munkába mentek a kőbányába. Két kis leányukat, akik közül az egyik két, a másik négy éves volt, tovább hagyták aludni a széna között. Mikor a bányában a reggelizési idő elkövetkezett, Tokár hazasietett, hogy gyermekeinek kenyeret adjon reggelire. Rövid néhány percig volt csak a gyermekekkel, azután ide-oda visszasietett a bányába. Alighogy visszatért ide, a ház, amelynek szénával megrakott padlásán gyermekei aludtak, kigyulladt s porrá égett. A két kis leányka is ott lette halálát. A budapesti büntető törvényszék az apát Tokár Jánost tette felelőssé a tűz kitérőért s a gyermekek haláláért, mert ő volt az, aki legutóbb járt-kelt a padlásán. Állítólag égő pipával a szénában. — A mai tárgyaláson azonban, amelyen Bakonyi bíró elnökölt, a kihallgatott tanúk vallomásaiból kiderült, hogy Tokárnak semmi része sem volt a tűzvész előidézésében s ezért dr. Gruber a ügyész ellenében a vádat elejtette. A törvényszék beszüntette ez ügyben a további eljárást.

TÁVIRATOK.

Bécs, szeptember 16. György görög herceg. Kréta kormányzója Kopenhága felé való útjában Bécsbe érkezett. Visszajövet a király fogadni fogja a herceget.

Róma, szeptember 16. Mint az Agenzia Stefani jelenti, az a hír, hogy a pápát ma a francia záródok fogadása alatt vagy ennek utána ájulási roham érte volna, alaptalan. A pápa jól érzi magát.

Danzig, szeptember 16. A 17. hadtestnek a császár előtt tartott disz-szemléjén jelen volt a császárné, Henrik, Albert és Frigyes Lipót hercegek, továbbá Czsu kínai herceg, aki kosiban ült és a Novik orosz cirkálóhajó tisztjei és legénysége.

Az ausztriai választások.

Prága, szeptember 16. A csehországi német haladó-párt kiegészített végrehajtó-bizottsága 26-ikén délután 6 órakor ülést tart. A német haladó-párt bizalmiférfiai 26-ikára hívták össze az itteni német kaszinóba. A konzervatív nagybirtokosság holnap délután gyűlést tart a Bucquoy-palotában, hogy az alkotmányos nagybirtokossággal köteendő kompromisszumra nézve határozatot hozzon.

A kínai bonyodalom.

Peking, szeptember 16. Az angol követséggel szemben a követségek ostromának emlékéül állított emlékoszlopot ma délután leplezték le az angol kolónia tagjai jelenlétében. Satow és Conger követek bezedéket mondtak.

Tienola, szeptember 16. Hír szerint 600 rabló Sanhainkeng felé tart. Kínai csapatokat küldtek ki ellenük.

Sikkasztó bankigazgatók.

Mellbronn, szept. 16. A mellbronnai iparbank első igazgatójának, Fuchsnek a házában ma délelőtt 50,000 márkát találtak elrejtve. Ezt az összeget Fuchs azért rejtette el, hogy elszökkjék vele. Egyelőre másfél milliónyi hiányt konstataáltak. A bank letételeinek nagy része Frankfurtra el van zálogosítva. Az egész veszteség körülbelül 3 millió márkára vagy esetleg már többre fog rúgni. A banknak mind a három igazga-

tójt letartóztatták. Noha a bank kijelentette, hogy az összes hitelezőket ki fogják elégíteni, a osdőt kikörelhetetlennek tartják.

A délafrikai szabadságharó.

Fokváros, szeptember 16. Itt általában úgy vélekednek, hogy Kitchener augusztus 6-iki proklamációja nem vonta maga után nagyobb számú boer meghódolását.

Fokváros, szeptember 16. A boerok tegnapelőtt Theren vezetése alatt megtámadták Heidelberget, amelyet egy csapat gyalogság védelmezett. A boerok nagy merészséggel támadtak, de az angolok visszaverték őket.

Bloemfontein, szeptember 16. Damant őrnagy, aki Herzog kommandója ellen operált, sikerült Fahresmihánl tizenegy boert törbe csalnia és elfognia. Wjnburuban, Wredében és Harrysmithben 284 boer letette a hűségesküt.

Matjiesfontein, szeptember 16. Krabbe ezredes tegnap Sheeper kommandójával Oekerskraainál Ladysmith közelében harcra keveredett. Az ellenség részéről, amelynek mintegy háromszáz embere volt, tizenegy ember megsebesült. Angol részről megsebesült egy tiszt és két ember. Az ellenség kelet felé vonult vissza. Thern titkár Riversdaleban megadta magát. O az első boer tiszt, aki eddig Kitchener proklamációja következtében Fokföldön megadta magát.

London, szeptember 16. A Times-nak jelentik Johannesburgból 12-iki kelettel: Abban a pörben, amelyet Brokma volt harmadik államügyész ellen indítottak, bizonyítékul különféle iratokat mutattak föl, köztük Leyds-nek szóló leveleket, amelyeket Williamson névre küldtek az amerikai konzul címére, továbbá Krause-nek írt és tőle való leveleket amelyek a közvélemény befolyásolására Angliában szervezett campagnera vonatkoznak.

Áradások Németországban.

Köln, szeptember 16. A Rajna Köln mellett hirtelen megáradt. A Saar folyó nagy területeket öntött el. A Mosel is nagyon megáradt az eső következtében.

Közgazdasági táviratok.

London, szeptember 16. (Gabonapiac.) Buza 3 p-vel olcsóbb, a többi változatlan. Az iránzat általában állandó. Városi liszt 23—29 sh. Repecolaj 23 sh. 9 p. Tengeri 23 sh. 6 p. Behozatal: zab 10,000 qu. Az idő szép.

New York, szeptember 16. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 8 1/4 (8 1/4), szept.-re 7.57 (7.57). Decemberre 7.59 (7.43). New-Orleansban helyben 7.15 1/2 (7.15 1/2). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.50 (7.50). Stand white Philadelphianban 7.45 (7.45). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.25 (1.25). — Zsir: Western steam 9.55 (9.75). Rohe és Brothers 10.15 (10.—). Tengeri irányzata szilárd. — Szept.-re 62 1/2 (61 1/2). Decemberre 62 1/2 (61 1/2). — Májusra 63 1/2 (62 1/2). — Buza irányzata szilárd. — Piros őszai helyben 76 1/2 (76 1/2). Szeptemberre 74 1/2 (74.—). Októberre 74 1/2 (74 1/2). Dec.-re 76 1/2 (75 1/2). Májusra 79 1/2 (79.—). Gabona szállítási díja Liverpoolba — 1/4 (—) (—). — Kávé: sair 140 7. sz. 5 1/2 (5 1/2). Szept.-re 4.80 (4.70). Decemberre 5.05 (5.—). — Lászl: Spring Wheat cears 2.50 (2.80). — Kukor: 3 1/2 (3 1/2). — On: 25.52 (25.45). — Rész: 18 1/2 (18 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 16. (Terménytőzsde.) (Zárlat.): Buza irányzata szilárd. Szept.-re 68 1/2 (67 1/2). Dec.-re 70 1/2 (70 1/2). Tengeri irányzata szilárd. — Szept.-re 56.— (55.—). — Zsir: Szeptemberre 9.55 (9.42). — Októberre 9.52 (9.42). — Szatonna short clear 9.32 (9.27). — Sertéshús: Szeptemberre 14.62 (14.62). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

R. A. Szerkesztő köszöni szives érdeklődését és értesítését. Kéri, méltóztassák tudósításait folytatni. 178 758. számú előzető. Lehetséges, de nem ajánlatos.

W. S. László Gyula, a marosvásárhelyi kereskedelmi s középiskolai tanárképzéstestek elnöke személyes levelet; 6 hozzá méltóztassák fordulni.

H. R. Gömör-Antalfalva. Haas Fülöp és fia szőnyegkereskedése, V. Gizella-tér.

Dr. N. R. 1. El kell végeznie a bölcsészeti fakultást s középiskolai tanárképzéstestek elnöke személyes levelet; 2. 1600 koronától főtől 3000 koronáig. 3. Nincs különbség köztük. 4. Nincs túlbünye.

Egy segésvári előzető. Forduljon Vass József antikvárumához (Erzsébet-körút 41.), onnét kaphat ajánlatot.

D. Gy. Nem használhattuk, mert nem szolgálta volna azt a célt, amely az ön tollát irányította.

KÜLÖNFÉLEK.

Dalokat égő könynyel ...

Dalokat, égő könynyel írva,
Kaptatok immár eleget, —
És tinta helyett vért használni:
Divját mult, nem lehet.
Vér s köny helyett az arcom pirját,
Lássátok, im' oda adom:
Tudjátok meg, az övé voltam
Egy édes, nyári hajnalon!

„Leánykám, édes gyöngyvirágom
Egy deli ifjú vár reád,
Ottár elő fog vinni téged,
Nyujtsd neki arcom bitorát! —
Anyáskám, édes jó anyáskám,
Már nincsen pir az arcomon,
Mert elmulasztám elpirulni
Egy édes, nyári hajnalon!

„Kedvesem, mátkám, menyországom,
Mutassad édes arcodat,
Hadd lám, hogy forró csókjaimtól
A piros rózsza mint fakad! —
Jegyesem, drágám, én szép párom:
Nem fogsz pirt látni arcomon:
Én elfeledtem elpirulni
Egy édes, nyári hajnalon.

Beck-Kertész Ella.

+ **Görösöny és Ócsárd.** Az ősi nagy hadgyakorlatok, amelyek a király jelenlétében folytak le, a figyelmet két kis község, *Görösöny* és *Ócsárd* felé fordították. E két községnek érdekes történeti multja van és erről írja most a Pécsi Naplóban *Németh Béla* a következőket:

Az ócsárdi magaslapon volt egykor az Olchár (Ócsár) család erőssége, a 14-ik század elején a családnak három tagja: *Gergely, Pál* és *Péter* viseltek báni méltóságokat. Okmányaink az időből ugyan még gyérek s így nem lehet megállapítani, hogy az illetők hol voltak bánok, de miután az Olchár család legnagyobb valószínűséggel az *Aba* nemzetségből származott, mert az okiratok e vidéket, mint az *Aba* nemzetség birtokait is feleltetik s miután az *Aba* nemzetségnek a mai *Nasicz* (akkor *Nekose*) körül is tetemes birtokaik voltak, valószínű, hogy a nevezettek a drávántúli részeken viseltek a báni méltóságokat. Az *Ócsárdhoz* tartozó uradalom egyébként igen kiterjedt volt, és a 14-ik század közepe táján a több ágra oszló család maga között felosztotta, keletre a mai *Vaskapu* képezte a határt, a család, mely e vidéket nyerte, a báni méltóságból származólag *Bana* névvel szerepel a későbbi okmányokban. A déli részen a család egy ága *Vizsolt* teszi birtoka központjává, ez a család a *Vizsolti* és *Vizsolti* nevet veszi fel, fennmaradván ezenkívül az

eredeti *Olchár-család* is. A magaslatra épített erősség, melyen most a király-pavillon áll, az *Olchár-család* eredeti fészke, valószínűleg csak földhányokból készített erősség volt, melyet a kultúra végleg elpusztított s a vizsga szent ott alig talál nyomokat, épp úgy, mint *Koaszt* várispánság erősségénél és sok más helyütt.

Görösöny szintén igen régi hely, már a 13-dik században katolikus plébániát láttunk, melyet az időrendszerint maguk az uraságok alapítottak. Így *Görösönyben* már a 14-dik században állt urasági lak is. Mikor *Görösöny* az *Istvánfiak* kezébe került, ezek *Görösönt* családi temetkezési helyül választották. Szokás volt e régi századokban, hogy a nagy családok eredeti lakhelyüktől kissé távolabb eső helyeket választottak ki családi temetkezési helyül, hová halottaikat nagy pompával vitték át. Ha a család vagyoni viszonyai engedték, egy a temetkezési helyen monostort alapítottak, ha ez nem volt lehető, úgy legalább tisztességes lakházakról gondoskodtak. A kisasszonyfalvai család is, mely azelőtt valószínűleg *Kőrismonostorán* temetkezett, ennek elpusztulása után a *XV-ik században* *Görösönyben* temetkezett. Itt tehát nemcsak díszes templom volt, hanem egyuttal urilakás is. *Istvánffy Ferenc* 1526-ban végrendeletet tesz a mohácsi vész előtt, amely végrendeletben meghagyja, hogy *Görösönyben* nejeinek koporsóját takaró tarka bársonyt misemondó-ruhák készítésére fordítsák.

Istvánffy Ferenc, ki *Baranyavárott* lakott, mely szintén *Istvánffy-birtok* volt, a végrendelet szerint magában *Kisasszonyfán* kívánt temetkezni, de e végrendelet, melyet csak a mohácsi vész esélyeire csinált, átváltozhatott, mert *Istvánffy Ferenc* nem halt meg a mohácsi ütközetben. *Görösönyben* pedig, midőn a régi templomnak utolsó maradványait, a megmaradt szentélyt s abból átalakított kápolnát 1825. körül szétbontták, a téglák között egy sirkódarabot is találtak, melyen *P. C.* betűk állottak. A *Bassányi-család* levéltárában őrzött végrendelet mutatja, hogy e két betű annyit tesz: *Franciscus Comes* és *Istvánffy Ferenc* sirkóvének tőrédéke volt. A török uram alatt természetesen úgy a templom, mint az urasági lakház, hol a temetésekre egybegyűlt népség pihent vagy torozott: romhalomná változott át, *Görösönyben* is így volt. A törökök kiűzése után a jezsuita atyák, kik az akkori kulturális életben nevezetes szerepet játszottak és Pécsen kollégiummal bírtak, iparkodtak maguknak *Görösönt* iskolájuk fenntartására megszerezni és a királyi kegy *Görösönt* a jezsuitáknak adományozta. A jezsuiták a régi kastély maradványait új kastélyt építettek maguknak és a régi templomot is, melynek falai még épségben fennállottak, helyreállították. Okiratok igazolják, hogy ama kastély restaurációja, amelyben ő felsége tartózkodik, már 1713-ban megkezdődött és 1721-ben már teljesen fennállott. Ez építkezések ugyanazon helyen

történtek, hol a régi épületek állottak. A jezsuita-rend felosztása után *Görösöny* jóideig fiskalitást képezett s végre *Mihalovics József* lett a birtok, ki *Baranya* történetében is szerepel s mint a megye alispánja működik. *Mihalovics* a kor izlésének és saját kényelmének megfelelőleg alakította át a kastélyt s miután a régi templom összeomlással fenyegetett, új templomot épített a kastélykerthez tartozó magaslaton, mely ugyan a kastélyban lakóknak kényelmes, de valószínűen terhes a plébánosnak. A régi templomból akkor csak a szentély maradt meg, melyet kápolnává alakítottak át.

+ **A franciák ajándéka a cárnénak.** Megirtuk, hogy *Loubet*, a francia köztársaság elnöke, a cárnénak remek sevrési porcellán, asztaldíszet ajánl föl, amelyet a francia nők kiüldöttsége fog átadni. Az ajándék modelljét *Leonard*, a jeles szobrász készítette. *Dünkirchenben* az odaváló halászsasszonyok az orosz cárnénak ősi tradíciókhoz híven egy nagy ezüst halat ajánlanak föl. Ebből az ötletből a párisi lapok felemlítik azt is esetet, amely *Eugenia* császárnéval *Dünkirchenben* történt. Amikor *III. Napoleon* a császárnéval a *dünkircheni* halászsasszonyokat fogadta, ezek egy nagy ezüsthalat adták át. A császárné mosolyogva jegyezte meg:

— De ugy-e, a férjeitek nem fognak gyakran ilyen halakat?

Amire talpraesetten válaszolt a halászsasszonyok vezetője.

— Nem császárné, csak akkor fognak ilyen, ha felséged idejön.

+ **Miquelről.** A német lapok nekrológiái feljegyezték *Miquelről*, a volt porosz pénzügyminiszteréről azt is, hogy példás családó volt. Ennek bizonyosságul elmondják, hogy *Miquel* egy millió márkára biztosította életét egy amerikai társaságnál, azonkívül egy német társaságnak 100.000 frankot kell kifizetnie az elhunyt államférfi hátrahagyottainak. Ez alkalomból álljon itt a következő adoma. *Miquel* egyszer elmondotta véleményét a lapírhíresztésekről és ezzel kapcsolatban az alábbi esetet, amely vele történt meg:

— Még *Frankfurtban* voltam és már jó ideje bámultam egy riportert vakmerő fantáziája miatt. Egyszer kérdeztem tőle:

— De kedves *Piesecke*, körülbelül így hívták, miért közöl ön folyvást hamis híreket?

— Az újságíró azt mondta, hogy ezt örömet teszi.

— És miért? — kérdeztem én esodálkozva.

— Mert duplán megfizetik, először, amikor közlöm és másodsor, amikor megcáfolom.

— De tudom, — tette hozzá elbeszéléséhez *Miquel* — hogy ez többé nem lehetséges. Az ilyesmi még a régi jó időkben történt.

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(26)

Az evezők megrecsesentek, aztán alámerültek a vízbe, megindultak a csónakok. A parton lobogó fáklafény csakhamar elveszett az éjszaka sötétjében. Egy pillanatra még fölillant, s akkor előtűnt az ősz hadi alakja, bucsut intve *Skrzetuski* felé. A kapitánynak elszorult a szíve; vitte a viz, vitte el, messze kedvesétől, az ismerős tájra, el az idegenbe, az ismeretlenbe, a veszedelmekbe. Gyorsan siklott a csónak, már kijutottak a *Tasminából* s a *Dnyeperen* jártak. A szél fűtült, az evezők egyhanguan verdesték a vizet, a legények mélabus, bánatos éneke kezdtek. *Skrzetuski* köpenybe burkolózott, végigheveredett fekhelyén. Hölénára gondolt és aggodott érte, amiért *Bohnt* a közelében tudta, félelem és rossz sejtélem szállt a szívére, mint valami fekete holló. Kinlódva vergődött a lelke és a gondolatai összezavaródtak és beleveszték a szél forgásába, az evezők loccsanásába, s a legények danájába. Elaludt.

IX.

Reggel vidáman ébredt. Szép volt az idő. Gyöngye szél fodrozta a víz színét, a partokat sűrű köd fődte. *Rzendzian*, aki későn ébredt, ijedten nézett szét. A tengeren vagyunk? Hol a szárazföld?

A vizen nyüzsgött a sok bárka és a sok apró, keskeny kozákajka. Amelyik vízmentén baladt, azt nyísebesen vitte a sodró ár, a víz ellen igyekezőket lassan hajtották a vitorlák és az evezők. Halat, viaszt, sőt és aszalt cseresznyét vittek a partmenti városokba, élelmiszereket jár-

tak *Kudakba* és a *sicsbéli bazárokb*a portékát szállítottak.

A *Dnyeper* partjai a *Prsola* torkolatától kezdve pusztán meredeztek, itt-ott piszlakolt csak a kozáktanyák kialvó őrítze. *Skrzetuski* érdeklődve nézdelit szerteszét. Most már fölszállott a köd s tisztán látszottak a partok. Ezrével röpült a sok madár a víz fölött, vad ludak, darvak, pelikánok, bibicék s a parti nádasokból zavaros lármájuk és vijjogásuk fogadta az utasokat. *Kremenecukon* túl, ahol a partokról elmaradoztak a dombok, meglepetve kiáltott föl *Rzendzian*.

— Nézd csak uram a partot: csupa hó, pedig ugyancsak sűt ám a nap.

Tényleg valóságos hómező tárult a szemek elé. *Skrzetuski* megkérdezte a kormányostól, hogy micsoda fehérség az a partokon?

— Nem hó az uram, hanem a vadasesznye virága. Kössünk ki, ha közelről is látni akarod.

Egész erővel állt ott a sok vadasesznyeafa, amelynek gyümölesét ember, állat, madár és az élelmes kereskedők egyként szerették. Most virágos díszben pompáztak az ágak, hófehér, hulló szirmu virágok borították a fákat s bődítő illattal töltötték meg a levegőt. Az utasok szinte kábultak belé. Lábak alatt puha szőnyegbe sorakozott a sok lehellott fehér virág, amelybe itt-ott rózsaszínű foltokat szőtt egy-egy virágot hullató mandulafa. Szitakötők, méhek és pillangók ezrei röpültek körülöttök. A magasra nőtt fűben nyulak lapultak, fehér fürejk futkostak s az utóbbiakból *Rzendzian* lőtt is néhányat, de nagy bosszúságára nem falatozhatott belőlük, mert a kormányos figyelmeztette, hogy e madarak húsra mérgees. A távolabb fekvő sűrűből vaddisznó rőfőgése hallatszott. Embert azonban nem láttak, s lakatlan volt a vidéknek most következő része is, amelyet *Natalmas* tölgyfaerdők díszítettek, majd pedig jött megint a rónaság, szétszórt síremlékekkel, magas határkövekkel. *Skrzetuskinak* az járt az eszébe, hogy ide is egy *Wisniowiecki* kellene, aki lakott, művelt, boldog földé vára-

zsolná! az ezt a lakatlan területet. A folyó sok helyen forgókba, őrvényekbe futott, itt-ott ki is öntött medréből s vad haraggal paskolta a partmenti sziklát, amelyeknek oduiba, barlangszerű nyílásiba bugyborékolva, tajtékozva nyomult bele. Ezekben az odúkban nyáron, ha alacsonyabb volt a víz, kozákok tanyáztak. A mellékfolyók torkolatánál oly sűrűn kerengett a sok madár, hogy szinte feketélt tőlök a víz színe. Most már kellemetlenebb lett az ut, mert a meleg egész rajokban esalta elő a legyeket s a pusztákon ösmeretlen egyéb szárnyas rovarokat, amelyeknek csipésétől kiverzett és felsebesedett a bőr.

Estére *Romanowka* szigethez értek, s ott töltötték az éjszakát. Halászosok lakták a szigetet, akikről csak egy esurgott a kátrány, amelylyel a legyek csipései ellen védelmül kezöket, arcukat és ruhájukat bentekék. *Durva*, elvadtak emberek voltak, akik csak tavasszal tanyáztak a szigeten, a halászat idején, s onnan szállították a sok halat *Csohrinbe*, *Perejeslawba* és *Kiewbe*. A folyóban különben annyai volt a hal, hogy a nyári melegben halommal döglöttek el, s a partra kivette lassu rothadásukkal megfertőzték a levegőt. A halászos elmondották, hogy a rónaság lakói, akik velök együtt kezdték a halászatot, mind hazamentek, mert a lengyelek ellen készül valami, s otthon fegyverbe állanak. *Skrzetuski* most már igazat adott a *Sawilichovskii* aggodalmainak, maga is látta, hogy megkészt az utja: talán már szembe találja majd a fölkelőket, mielőtt elérne a *Sicsbe*. De azért nem akart meghátrálni, s másnap reggel új bizakodással folytatta útját. A vidék egyre vadabb, kiellenőbb lön, a sziklák közeledét jelentette a messzeségből a víz tompa harsogása. Végre feltűnt *Kudak* tornya, az ut első, de könnyebbik felét tehát már megtették. A várba azonban már nem juthattak be aznapon, mert *Grodicski* új rendelte, hogy napnyugta után, amikor már kiadták a tábori jelzőt, senkit se bocsássanak át a kapukon, akár a várba akar menni, akár onnan jön. A királylyal se tettek volna kivételt, így hát *Skrzetuskinak*

Angol v. belsődi gyapjuszövetből!

AngoldoubleRag-Jan v. Ulster. 13-32 frt.

Felöltő, finom kivitelben 9-25 frt.

Fiu-ulster v. felöltő 5-14 frt.

Gyermekfelöltők, barna vagy szürke 5-9 frt.

Vadászkabát és breeches nadrág 6-15 frt.

Kéretik a pontos címre ügyelni!

Szabott árak!

ELSŐ RANGU

FÉRFI, GYERMEK RUHA ÁRUHÁZ

AZ ANGOL SZABÓHOZ.

Szabott árak!

Legelősből bevásárlási forrás.

Angol és belsődi gyapjuszövetből!

Öltönyök finom, modern kivitelben 11-29 frt.

Vadászöltönyök vízátthatlan szövetből 18-24 frt.

Gyermekosztűmök blouse-ok, jaquet- és kabát fagon 4-12 frt.

Gyermeköltönyök modern fagon 8-16 frt.

Fiu téli kabátok 8-15 frt.

Cégünkkel visszaélések történnék!

Az ár minden darabon ki van tüntetve.

"Az angol szabóhoz" KOHN HEILMANN és FIAI, Károly-körut 12.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen teljesítettek.

Erzsi néni Szakácskönyve!

A legnépszerűbb és leghasznosabb szakácskönyvek, melyek a székelyek és magyarok egy-egy kőmérik ki részletezen és esedő szerint pártalanul állanak a szakácsművészet iránt.

A hal és vadféle készítése című kötet közel 400 receptet a legteljesebb halak, nemkülönben rákok, seregély rások, csigák, békák elkészítéséről. — Ára köve 2 korona.

A toszák könyve. Főtt és sült ételek készítésének gyakorlati kézikönyve. Tartalma: borba való toszák, gombócok, melétek, gueták és rölccék, pudringok, korbács és kocsonyák, csirke, lorták, toszakönyvek, cukor- és gyümölcsasok. — Ára köve 2 korona.

Hogy kell főzni? A gyermek- és ifjúkor elnevelésének gyakorlati kézikönyve. Ára köve 2 korona.

Megrendelhető: Lampel Róbert (Wdaier F. és Fia) és a kir. könyvkereskedésben, Budapest, Andrássy-ut 21. Kapható minden könyvkereskedésben.

OLCSÓ

arany és ezüst eladás vesztünk régi és új arany és ezüst tárgyat, gyémánt brilliánt és drágakövet eladunk

13 latos ezüst evőeszközöket 6 személyre 65 frt, 12 személyre való 142 frtől kezdve és feljebb. Aranyfőrdíjat fagon körül masszív aranygyűrűk 2 forint 40 krtól kezdve 12 darab erős evőeszköz 6 frt 40 kr., továbbá mind a szakmába vevők a legelősből árak mellett.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Grünberger A. Béla
Örökösél

Budapest, IV. Váci-utca 30 I. em. 23. Hárászár.

Budapest székesfővárosi képes utmutató.

Összeállította: **Jannerik Nándor.**

A főváros élénk színezésű, könnyen átélhető terek, melyek első pillanatra megtalálható minden kerület, minden utca és tér, minden középület és közlekedési vonal, közúti vasút, földalati vasút és helyierdekű hajóközpontok. Összeállításukhoz megvannak a Dunapart, az új országház, a Bazilika, a budai hönvedszobor, a Curia, a Nemzeti Múzeum, az Arany-szobor, az Akadémia, a Máttyás templom, a Milleniumi közművek, a Képzőművészeti palota, a Nyugati pályaudvar, a Nemzeti színház, a Vigaszínház, az Opera, a Népszínház, a Körpartó városarcának, az Alagút és a királyi palota, az Iparművészeti Múzeum, a Margitszigeti zuhatag, a Földalati vilamos bejárata, az őbudai pályaudvar és a Keleti pályaudvar, a déli pályaudvar stb. Ára 40 fillér.

Kiadta: Lampel Róbert (Wdaier F. és Fia) és k. és k. udv. könyvkereskedő cég. Budapest, VI. Andrássy-ut 21.

Kataphorese

IDEG ÉS NEMI BETEGSÉGEK.

radikális gyógyítására legjobb ajánljuk

Dr. MITZGER

kidáló gyógyhatásáról elismert intézet

Budapest, VI., Teréz-körut 44. I. em

Titkos betegségek ellen

20 évi, részben katonai orvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legelőlegesen ajánlható

DR. KAJDACSÝ,
v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapiai rendelő-intézet

IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota (átjáróház és lift használat).

A legelőhangolabb hügyesfolyásokat, legsúlyosabb hügyőfolyagokat, bujakóros sebeket, nephritist, az onfertioztetés utóbjait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legelőjában olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikert

Electro-Massage vagy Psychrophor

Által, magóműsöket, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmákosabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bñörök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményekben létrejött hátrányosbajokat gyógyít a legelőjobb gyógy mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 óráig 4 óráig; este 7-8 óráig Nőeknek egy mint férjknek külön be és kijárat Külön várótermek. Levelekre díjtalanul azonnal válaszolhatik; esetleg gyógyszerokról is gondoskodva lesz.

DURBINTS SÓGOR.

Mert mondok, ha már irtak könyvet alóru is, gyszoruul is, miért ne lehetne könyv a sógorral is? Vagy más szóval ez a könyv főképpen a Durbints sógorral foglalkozdik, benne van a sógor iszthalása is még más efféle kesőrvés történetek.

Egy könyv 1 forint.

Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körut 18.

Női betegségeket,

mint egyáltalában kifolyást és méhbajt fel-lysoferrin.

Ezen belecskenedő por kitűnő hatással bír idült és új fehérfolyásnál, anyaméhgyulladás és az anyaméhgyulladásnál, valamint minden más tartós női bajnál. 1 doboz Ára 3 korona és egy dupla doboz Ára 5 korona.

Erőmegújító-elixir,

hatásban a mai napig utó nem érte, mindennemű gyengénégi bajoknál, de különösen elgyengült féderő (impotencia) ellen kitűnő szer, valamint verezsgény-ég, alkór, idegyengeség, valamint még magántalán ságánál és onkéntelen magóműsél. Egy kis üveg Ára 5 korona és egy dupla üveg 8 korona.

Injectio Lysoferrin és Capsulae Lysoferrin

Kitűnő szer gonorrhoea kifolyásánál s hügyesfolyuladással, még ha elavultak is, gyorsan és bírósan gyógyíthatók, már nehány befecskendezés és Capsulae bevételé utána, hogy a lehevesebb folyást megszüntesse. Egy üveg Injektio Lysoferrin 2 korona és egy doboz Capsulae 2 korona. Postai megrendelések gondosan eszközöltek. — 5 koronán felül megrendeléseknél csomagolás nem számítatik. Számos hálaírat van, kiknek fentebbi szerek segítettek. Mint egyedül valóban kaplato:

Erős Aladár gyógyszerárában
a Szent Jánoshoz, Nagy-Kikindán 2. sz.

Schunda V. József
cs. és kir. udvari hangszergyáros,

a m. kir. opera, a m. kir. zeneakadémia és nemzeti zenede színtiltója a padálcimbalom és az újonnan javított tárogató föltalálója.

Budapest, Magyar-utca 18. sz.

Ajánlja mindennemű saját gyárában készült réz-fúvó-, fa-fúvó-, vonó- és ütőhangszereit valamint saját találmányú javított és szabaddalm.

CIMBALMAIT.

Magyarok pártoljatok.

Olesó butor-eladás.

szokróny, 2 ajtós fényezett	30 frt	1 obédilósok, ó-német stíl	3.50 frt
egy, fényezett	22	1 írósztal, 3 fiókos	16
újeli szokróny, fényezett	8	1 háloszoba, matt diófa	100
mosdó, 2 ajtós, fényezett	14	1 háloszoba, faragott	130
szokróny, 2 ajtós, diófa, matt	30	1 garnitúra crépe- vagy bourette-behuzat	55
egy, magna, diófa, matt	26	1 garnitúra selyem-behuzat	80
újeli szokróny, diófa, márványfal	8	1 garnitúra plüss-behuzat	10
kródena, 4 ajt, fülkés, faragott, márv.	46	1 szalonasztal	30
1 diván, magas lámla szőnyeggel	40	1 consol márványfal és tükör	26
1 obédil-asztal, diófa, matt	12		

Nagy választék egyszerű, valamint a legelőzesebb kivitelű butorkben.

Dósa Kálmán fővárosi asztalos és kárpitos butortelepő
Budapest, Erzsébetter 18 Sas-utca sarok, I. emelet.
Arjegyzék hivatalosra ingyen és bérmentve.

AGULÁR DÁVID FIA
Budapest, Deák-tér 6. szám.

5. sz. sz. sz. sz. sz.	2.50	Daró eszma, béborítással, magna	4.50
Füvészes sz. sz. sz. sz.	2.50	Hallásos eszma, béborítással	6
10. sz. sz. sz. sz. sz.	2.50	Höll szereplő, búcsos vagy füvészes	3
Szallító sz. sz. sz. sz. sz.	4	Szalonlak vagy orszlakt, elegáns, fűvészes	5.50
12. sz. sz. sz. sz. sz.	4	Gyermek bőrfűvészes cipő 4 évig	1.20
13. sz. sz. sz. sz. sz.	5		
14. sz. sz. sz. sz. sz.	5		
15. sz. sz. sz. sz. sz.	10		

Minden további év 20 kr. több.

